

دوره دهم - سال دوم

تاریخ چاپ: ۱۳۹۶/۹/۲۱

شماره چاپ: ۷۶۰

شماره ثبت: ۳۴۸

بررسی لایحه بودجه سال ۱۳۹۷ کل کشور

ع.ا. بخش آموزش و پرورش

کد موضوعی: ۲۱۰

شماره مسلسل: ۱۵۶۴۵

دی ماه ۱۳۹۶

معاونت پژوهش‌های فرهنگی - اجتماعی

دفتر: مطالعات اجتماعی

فهرست مطالب

۱.....	خلاصه مدیریتی.....
۳.....	مقدمه.....
۵.....	تفاوت‌های ساختاری متن لایحه بودجه ۱۳۹۷ با ساختار قانون ۱۳۹۶.....
۶.....	روش بررسی لایحه ۱۳۹۷ در این گزارش.....
۷.....	کلیاتی درباره وزارت آموزش و پرورش.....
۸.....	احکام قانونی مربوط به حوزه آموزش و پرورش.....
۲۴.....	جمع‌بندی.....
۲۶.....	پیشنهادها.....
۲۷.....	منابع و مآخذ.....

بررسی لایحه بودجه سال ۱۳۹۷ کل کشور ۱۶. بخش آموزش و پرورش

خلاصه مدیریتی

۱. در لایحه بودجه سال ۱۳۹۷ کل اعتبارات وزارت آموزش و پرورش ۴۳۹,۴۴۰ میلیارد ریال است که نسبت به سال گذشته ۱۷/۹۵ درصد رشد نشان می‌دهد.
۲. از میان ۹ ردیف دستگاه‌های تابعه آموزش و پرورش به اضافه اعتبارات استانی، بیشترین افزایش مربوط به وزارت آموزش و پرورش (۶۰/۶۹ درصد) و کمترین مربوط به سازمان نوسازی، تجهیز و توسعه مدارس (۳۳/۵۴- درصد) بوده است.
۳. از کل اعتبارات آموزش و پرورش، ۴۸,۲۷۵ میلیارد ریال ملی و ۳۴۴,۳۸۴ میلیارد ریال استانی است. اعتبارات ملی ۳۰/۳۹ درصد و اعتبارات استانی ۱۴/۱۳ درصد افزایش داشته‌اند.
۴. سهم اعتبارات استانی از کل اعتبارات آموزش و پرورش در لایحه ۱۳۹۷، ۷۸/۳۶ درصد است.
۵. سهم اعتبارات وزارت آموزش و پرورش (ملی و استانی و متفرقه) از بودجه عمومی دولت ۱۱/۱۶ درصد است. این رقم در سال گذشته ۹/۸۷ درصد بوده است.

جدول ۱. مقایسه اعتبارات وزارت آموزش و پرورش (ملی و استانی) با جمع مصارف عمومی دولت

(میلیون ریال)

ردیف	عنوان	مصوب ۱۳۹۶	لایحه ۱۳۹۷
۱	مصارف بودجه عمومی دولت	۳,۷۷۲,۸۸۱,۳۴۴	۳,۹۳۷,۲۱۲,۸۹۰
۲	اعتبارات وزارت آموزش و پرورش (ملی و استانی و متفرقه انتقال نیافته)	۳۷۲,۵۵۲,۰۲۱	۴۳۹,۴۴۰,۷۱۳
۳	نسبت از مصارف عمومی دولت	۹/۸۷	۱۱/۱۶

۱. تعداد چهار تبصره در بخش تبصره‌های لایحه، به آموزش و پرورش مربوط است. این تبصره‌ها با هدف تسویه بدهی پاداش پایان خدمت بازنشستگان - اختصاص سهم آموزش و پرورش از مالیات بر ارزش افزوده - اختصاصی شدن کلیه درآمدهای استان‌ها و اجازه بهینه‌سازی کاربری املاک و فضاهای آموزشی تنظیم شده‌اند.
۲. بند «ه» تبصره «۱» قانون بودجه سال ۱۳۹۶ با موضوع اختصاص ۳ درصد معادل ریالی ۳۰ هزار میلیارد ریال قیر رایگان جهت نوسازی مدارس به وزارت آموزش و پرورش - بند «ه» تبصره «۴» در قانون بودجه ۱۳۹۶ با موضوع اختصاص تسهیلات به دانشگاه فرهنگیان - دانشگاه شهید رجایی و هنرستان‌های آموزش و پرورش و بند «و» تبصره «۹» قانون ۱۳۹۶ با موضوع پرداخت کلیه حقوق و مزایای نیروهای شاغل در آموزش و پرورش به صورت ماهیانه و همزمان، در لایحه ۱۳۹۷ حذف شده است.

جدول ۲. تصویر کلی اعتبارات وزارت آموزش و پرورش (ملی و استانی) (میلیون ریال)

ردیف	عنوان	مصوب ۱۳۹۶	لایحه ۱۳۹۷	تغییرات
۱	اعتبارات دستگاه‌های اجرایی ملی آموزش و پرورش	۳۹,۵۳۸,۴۸۵	۴۸,۲۷۵,۷۱۳	۲۲/۰۹
۲	اعتبارات دستگاه‌های اجرایی محلی (استانی) آموزش و پرورش	۳۰۱,۷۲۲,۸۳۸	۳۴۴,۳۸۴,۰۰۰	۱۴/۱۳
۳	جمع اعتبارات ملی و محلی (استانی) آموزش و پرورش	۳۴۱,۲۶۱,۳۲۳	۳۹۲,۶۵۹,۷۱۳	۱۵/۰۶
۴	اعتبارات متفرقه (انتقال نیافته)	۳۱,۲۹۰,۶۹۸	۴۶,۷۸۱,۰۰۰	-
۵	جمع کل اعتبارات آموزش و پرورش	۳۷۲,۵۵۲,۰۲۱	۴۳۹,۴۴۰,۷۱۳	۱۷/۹۵

۳. سهم فصل آموزش و پرورش عمومی از امور آموزش و پژوهش کاهش یافته به طوری که از ۱۳/۷ به ۱۲/۵۶ درصد رسیده است. این کاهش سهم ناشی از استانی شدن بودجه ادارات آموزش و پرورش استان‌ها می‌باشد که در لایحه ۱۳۹۷ رخ داده است.

۴. اعتبارات هزینه‌ای دستگاه‌های اجرایی ملی آموزش و پرورش در لایحه نسبت به مصوب ۱۳۹۶، به میزان ۳۲/۸۲ درصد افزایش یافته است.

۵. اعتبارات تملک دارایی‌های سرمایه‌ای دستگاه‌های اجرایی ملی آموزش و پرورش در لایحه ۱۳۹۷ نسبت به مصوب ۱۳۹۶ به میزان ۳۴/۵۷ درصد کاهش یافته است.

۶. ردیف‌های متفرقه که به دو بخش انتقال یافته و انتقال نیافته تقسیم شده‌اند، هر دو جمعاً ۳۵/۵۵ درصد رشد نشان می‌دهند.

۷. اعتبارات مصوب ۱۳۹۶ دستگاه‌های اجرایی محلی (استانی) آموزش و پرورش از ردیف (۳-۱۲۷۵۰۰) با عنوان «وزارت آموزش و پرورش - ادارات کل آموزش و پرورش استان‌ها» در قانون ۱۳۹۶ استخراج شده است و اعتبارات لایحه ۱۳۹۷ همین دستگاه از جدول ۱۰-۲ و ۱۰-۳ گرفته شده است.

جدول ۳. خلاصه بودجه آموزش و پرورش (ملی - استانی - اعتبارات متفرقه) به تفکیک

دستگاه‌های اجرایی در لایحه بودجه ۱۳۹۷ (میلیون ریال)

کد دستگاه	عنوان	قانون ۱۳۹۶	لایحه ۱۳۹۷	درصد تغییرات
۱۲۷۵۰۰	وزارت آموزش و پرورش	۱۷,۶۱۹,۴۸۳	۲۸,۳۱۳,۰۴۷	۶۰/۶۹
۱۲۷۵۰۴	سازمان پژوهش و برنامه‌ریزی آموزشی	۱,۰۴۳,۶۸۰	۱,۱۵۶,۹۴۴	۱۰/۸۵
۱۲۷۵۱۲	سازمان مدارس غیردولتی و مرکز توسعه مشارکت‌های مردمی	۳۳۷,۷۰۰	۳۴۷,۹۶۰	۳/۰۳
۱۲۷۵۴۲	دانشگاه شهید رجایی	۷۷۷,۹۰۱	۷۱۵,۰۰۰	-۸/۰۸
۱۲۷۶۰۰	سازمان نوسازی، توسعه و تجهیز مدارس کشور	۹,۹۸۱,۱۸۰	۶,۶۳۴,۲۷۸	-۳۳/۵۴
۱۲۷۷۵۰	دانشگاه فرهنگیان	۴,۲۲۳,۹۰۹	۴,۷۸۹,۹۰۰	۱۳/۳۹
۱۲۷۸۰۰	سازمان آموزش و پرورش استثنایی	۹۶۲,۷۹۱	۱,۱۰۶,۱۰۰	۱۴/۸۸
۱۲۸۰۰۰	نهضت سوادآموزی	۳,۱۳۰,۹۰۸	۳,۵۸۱,۴۸۴	۱۴/۳۹

کد دستگاه	عنوان	قانون ۱۳۹۶	لایحه ۱۳۹۷	درصد تغییرات
۲۸۴۰۰۰	شرکت سهامی کانون پرورش فکری کودکان و نوجوانان	۱,۴۷۴,۹۳۳	۱,۶۳۱,۰۰۰	۱۰/۵۸
	جمع اعتبارات دستگاه‌های ملی آموزش و پرورش	۳۹,۵۳۸,۴۸۵	۴۸,۲۷۵,۷۱۳	۲۲/۰۹
-	آموزش و پرورش استانی	۳۰۱,۷۲۲,۸۳۸	۳۴۴,۳۸۴,۰۰۰	۱۴/۱۳
-	ردیف‌های متفرقه انتقال نیافته	۳۱,۲۹۰,۶۹۸	۴۶,۷۸۱,۰۰۰	-
	جمع کل	۳۷۲,۵۵۲,۰۲۱	۴۳۹,۴۴۰,۷۱۳	۱۷/۹۵

۸. لایحه بودجه سال ۱۳۹۷ حاوی ویژگی‌هایی در سازماندهی محتوا، اصطلاحات و مفاهیم و جداولی به شرح زیر است:

- تفکیک اعتبارات آموزش و پرورش در دو سطح ملی و استانی،
- تفکیک اعتبارات متفرقه به دو عنوان «متفرقه‌های انتقال یافته» و «متفرقه‌های انتقال نیافته»،
- اعتبارات استانی آموزش و پرورش که به تفکیک استان‌ها در جدول ۱۰-۲ و ۱۰-۳ آمده، فاقد شرح برنامه‌ها و فعالیت‌هاست،
- حاصل جمع اعتبارات دستگاه‌های ملی - دستگاه‌های استانی و ردیف‌های متفرقه انتقال نیافته تشکیل دهنده جمع کل اعتبارات آموزش و پرورش می‌باشد.

مقدمه

بودجه از مهمترین ابزارهای سیاستگذاری اقتصادی است. در این میان سیاستگذاری اقتصادی در بخش آموزش و پرورش به دلیل نقش و اهمیتی که جامعه‌پذیری و تربیت شهروند در یک نظام اجتماعی دارد، از حساسیت‌های ویژه‌ای برخوردار است. میزان اعتباراتی که برای این بخش در نظر گرفته می‌شود نشان‌دهنده جهت‌گیری‌ها و اولویت‌های یک نظام اجتماعی است. هرچه میزان اعتبارات بیشتر باشد، نشان می‌دهد که آن جامعه برای امر آموزش و پرورش اهمیت بیشتری قائل است و تربیت نیروی انسانی و تربیت شهروند از اولویت برخوردار است. توسعه اقتصادی و اجتماعی یک کشور بر سرمایه‌های انسانی آن استوار است. بنابراین صرف هزینه برای آموزش و پرورش سرمایه‌های انسانی توانمند و دانا هیچگاه بدون نتیجه نخواهد بود.

اما در نظام بودجه‌ریزی ایران، همواره نظام آموزش و پرورش جایگاهی ضعیف داشته است. ضعیف به این جهت که تا قانون بودجه ۱۳۹۶ کمتر از ۱۰ درصد بودجه عمومی دولت به آن اختصاص داشته است، البته در لایحه ۱۳۹۷ برای نخستین بار ۱۱/۱۶ درصد از مصارف بودجه عمومی دولت را به خود اختصاص داده است. از آنجا که سهم قابل توجهی از بودجه این وزارتخانه صرف پرداخت حقوق و مزایای

کارکنان می‌شود، بنابراین هزینه‌هایی که برای کیفیت‌بخشی به امر آموزش و پرورش در نظر گرفته می‌شود بسیار ناچیز بوده و چه‌بسا که گاه از همین حد نیز کاسته شده و به اعتبارات پرداخت حقوق و مزایا افزوده می‌شود.

همچنین توجه داشته باشیم که طی سالیان گذشته وظایف و مأموریت‌های بسیار دیگری به این نهاد محول شده است که به‌طور سنتی در گذشته از وظایف این دستگاه نبود. به‌عنوان مثال اهدافی چون «پیشگیری از آسیب‌های اجتماعی دانش‌آموزان» و یا «توسعه عدالت آموزشی»، خود از جمله اهدافی هستند که حتی در صورت عملیاتی شدن می‌توانند اعتبارات بسیار بیشتری را از آنچه در لایحه آمده است به‌خود اختصاص دهند. بر این اساس هرچه نظام بودجه‌ریزی در آموزش و پرورش بیشتر معطوف به اهداف اصلی و پایه‌ای این دستگاه باشد، واقع‌گرایانه‌تر خواهد بود. زیرا اضافه کردن اهداف کلان دیگر نه تنها باعث می‌شود که این نهاد از انجام وظایف اصلی خود باز بماند، بلکه موجب می‌شود که مأموریت‌های اضافه شده نیز به‌صورت ناقص و حتی بدکارکرد تحقق یابند.

باید توجه داشت که جلب رضایت فرهنگیان یکی از مهمترین ارکان ایجاد ثبات اجتماعی در جامعه ایران است. از این‌رو برنامه‌ها و فعالیت‌هایی که به تأمین معیشت و امور رفاهی فرهنگیان اختصاص دارد می‌بایست که با دقت و جدیت بیشتری مورد تأمل قرار گیرند.

انتظار می‌رود اعتبارات آموزش و پرورش، حتی‌الامکان در سه سطح، عدالت آموزشی را تحقق بخشد.

اول، ایجاد عدالت آموزشی در برنامه‌های آموزش و پرورش به این معنا که:

- در همه مدارس به یک میزان پول صرف هر دانش‌آموز در پایه‌های تحصیلی مشابه نمایند. یعنی توزیع سرانه دانش‌آموزی بدون در نظر گرفتن تبعیض در مناطق و استان‌ها صورت پذیرد و چه‌بسا مناطق کمتر توسعه‌یافته و محروم از سرانه بالاتری برای جبران کاستی‌های گذشته، بهره‌مند شوند.

- همه مدارس از نظر تجهیزات و امکانات در پایه‌های تحصیلی مشابه برابر باشد. در این مهم، لازم است آموزش و پرورش برای جبران کاستی‌ها و تنگناهایی که در مناطق دورافتاده و کمتر توسعه‌یافته وجود دارد، اعتبارات بیشتری در نظر بگیرد.

دوم، ایجاد توازن در برخورداری‌های کارکنان این حوزه نسبت به برخورداری سایر کارکنان دولت و رفع تبعیض در پرداخت‌های فرهنگیان نسبت به سایر کارکنان دولت.

سوم، توزیع منطقی اعتبارات میان بخش‌های درون نظام آموزش و پرورش. به این معنا که برنامه‌ها و فعالیت‌هایی که اهمیت و ضرورت بیشتری دارند در تخصیص بودجه، اولویت بیشتری داشته باشند. از آنجا که منابع، همواره محدود است، لذا باید در درجه اول به مأموریت‌های اصلی نظام آموزش و پرورش اختصاص یابند.

بررسی بودجه‌های سنوات گذشته در هیچ یک از سه سطح فوق، تصویر مطلوبی به ما نمی‌دهد. در سطح نخست، طبقاتی شدن مدارس، توزیع نابرابر فرصت‌های آموزشی و فرآیند تفکیک و تمایز میان دانش‌آموزان

به‌ویژه برپایه پایگاه درآمدی خانواده، بی‌وقفه ادامه یافته است. در سطح دوم، نارضایتی‌ها برپایه گسترش احساس نابرابری میان فرهنگیان شدت گرفته است. مقایسه‌هایی که فرهنگیان میان برخورداری‌های خود و سایر گروه‌های شغلی انجام می‌دهند، عملکرد آنان را - دستکم از حیث آموزشی - تحت تأثیر قرار داده است. در سطح سوم ملاحظه می‌شود علی‌رغم محدودیت منابع و اعتبارات، حتی در درون دستگاه آموزش و پرورش توازن منطقی در تقسیم منابع رعایت نمی‌شود. برای مثال اعتبار قابل توجهی برای انجام «پژوهش‌های کاربردی» در زیربخش‌های مختلف آموزش و پرورش اختصاص می‌یابد، بی‌آنکه نیازهای واقعی مطالعاتی در این حوزه پاسخ داده شود.

ایجاد عدالت آموزشی در نظام آموزش و پرورش رسمی کشور از آن جهت اهمیت دارد که مبنا و پایه اصلی تحقق عدالت اجتماعی است. هرگونه تبعیض و نابرابری در این حوزه، کل نظام اجتماعی را با مخاطره روبرو می‌سازد.

با این ملاحظات می‌توان به طرح پرسش‌های بنیادی در ساختار بودجه آموزش و پرورش پرداخت. از جمله آنکه آیا با کاهش تصدیگری در حوزه آموزش و پرورش، هدف ایجاد عدالت آموزشی تحقق می‌یابد؟ آیا می‌توان این نهاد را با سازوکارهای حاکم بر بازار اداره کرد؟ آیا برنامه‌ها و فعالیت‌های تعریف شده در بودجه اهداف اسناد و قوانین مرتبط با وزارت آموزش و پرورش را تحقق می‌بخشد؟ با این ملاحظات به بررسی لایحه بودجه وزارت آموزش و پرورش می‌پردازیم. اما پیش از بررسی متن لایحه لازم است نکاتی را درباره ساختار لایحه بودجه ۱۳۹۷ یادآور شویم. چون روشن شدن این موضوع برای درک درست ساختار توزیع اعتبارات ضرورت دارد.

تفاوت‌های ساختاری متن لایحه بودجه ۱۳۹۷ با ساختار قانون ۱۳۹۶

پیش از آنکه به مقایسه وضعیت بودجه سال آتی بپردازیم، لازم است درباره تغییراتی که در سازماندهی جداول بودجه در لایحه ۱۳۹۷ اعمال شده است، توضیح دهیم. این تغییرات که عمدتاً در سازماندهی جداول و عناوین ارقام به چشم می‌خورد، ناگزیر مفاهیم جدیدی وارد تحلیل و توصیف بودجه خواهد کرد. منطبق تنظیم بودجه در لایحه ۱۳۹۷ در برخی جداول و محاسبات، با منطبق حاکم بر قانون ۱۳۹۶ تفاوت‌هایی نشان می‌دهد. این تفاوت‌ها چنین‌اند:

- تفکیک اعتبارات وزارت آموزش و پرورش و سازمان‌های تابعه در دو سطح ملی و استانی صورت گرفته است. اعتبارات استانی آموزش و پرورش در جدول ۱۰-۲ و ۱۰-۳ ماده‌واحد لایحه ۱۳۹۷، به تفکیک استان‌ها و بدون پرداختن به برنامه‌ها و فعالیت‌ها آمده است.
- به استناد بند «پ» ماده (۷) قانون برنامه ششم اعتبارات دستگاه‌ها به تفکیک برنامه‌ها و فعالیت‌ها در پیوست ۴ به دو بخش تقسیم شده است. بخش اول برپایه «بهای تمام شده» محاسبه شده

و جداول آن با عنوان جدول برآورد اعتبارات دستگاه‌های اجرایی ملی برحسب برنامه و فعالیت در سال ۱۳۹۷ درج شده است. بخش دوم با عنوان برآورد اعتبارات دستگاه‌های اجرایی برحسب برنامه و فعالیت است که برحسب «هزینه واحد» محاسبه شده است. تعدادی از برنامه‌های دستگاه‌های اجرایی ملی در بخش اول و تعداد دیگری در بخش دوم ثبت شده است.

- در قانون ۱۳۹۶ و سنوات پیش از آن، اعتبارات هزینه‌ای - اختصاصی - تملک دارایی‌های سرمایه‌ای به تفکیک درج می‌شد. جدول ۷ لایحه ۱۳۹۷ به‌گونه‌ای تنظیم شده است که اعتبارات اختصاصی ذیل دو بخش هزینه‌ای و تملک دارایی‌های سرمایه‌ای تقسیم شده است.

- ارقام مصوب ۱۳۹۶ با ارقام درج شده در قانون ۱۳۹۶ تفاوت نشان می‌دهند. علت این تفاوت‌ها آن است که اعتبارات اختصاصی قانون ۱۳۹۶ در جمع اعتبارات مصوب ۱۳۹۶ (قید شده در لایحه ۱۳۹۷) محاسبه نشده است.

- اعتبارات متفرقه در لایحه ۱۳۹۷ با دو عنوان «متفرقه‌های انتقال‌یافته» و «متفرقه‌های انتقال‌نیافته» درج شده است. جدول ۷-۲ به متفرقه‌های انتقال‌یافته اعتبارات ملی و استانی اختصاص یافته و جدول ۹ اعتبارات انتقال‌نیافته را منعکس می‌کند.

- اعتبارات آموزش و پرورش حاصل جمع سه بخش «اعتبارات دستگاه‌های ملی»، «دستگاه‌های استانی» و «ردیف‌های متفرقه انتقال‌نیافته» است.

روش بررسی لایحه ۱۳۹۷ در این گزارش

با توجه به تغییرات پیش‌گفته در تنظیم لایحه بودجه سال ۱۳۹۷، بدیهی است روش بررسی لایحه نیز به‌تبع آن با روش‌های مألوف پیشین تفاوت‌هایی دارد. در اینجا خطوط اصلی روش بررسی لایحه را توضیح می‌دهیم:

- برای مقایسه میزان اعتبارات آموزش و پرورش با سال گذشته ارقام لایحه ۱۳۹۷ و مصوب ۱۳۹۶ (قید شده در لایحه ۱۳۹۷) مورد بررسی قرار گرفته است.

نکته با اهمیت آن است که اعتبارات اختصاصی مصوب ۱۳۹۶ دستگاه‌ها در متن لایحه محاسبه نشده است. از این‌رو این اعتبارات از قانون ۱۳۹۶ استخراج شده و با جمع اعتبارات اختصاصی لایحه ۱۳۹۷ در ستون جداگانه مقایسه شدند.

- از آنجایی که در لایحه ۱۳۹۷ برای نخستین‌بار بخشی از اعتبارات ردیف‌های متفرقه به اعتبارات ملی و استانی انتقال یافته است، در محاسبه سرجمع بودجه وزارت آموزش و پرورش (ملی و استانی) فقط اعتبارات انتقال‌نیافته به‌صورت جداگانه اضافه شده است.

- در لایحه ۱۳۹۷ اعتبارات استانی آموزش و پرورش از اعتبارات ملی این وزارتخانه تفکیک شده

است. بنابراین در این بررسی حاصل جمع اعتبارات در سه سطح اعتبارات ملی - اعتبارات استانی (محلی) - اعتبارات ردیف‌های متفرقه انتقال نیافته به عنوان اعتبارات کل آموزش و پرورش در نظر گرفته شده است.

- اعتبارات ردیف‌های متفرقه انتقال نیافته لایحه ۱۳۹۷ از جدول ۹ لایحه استخراج شده است. اعتبارات ردیف‌های متفرقه انتقال نیافته قانون ۱۳۹۶ از متن قانون ۱۳۹۶ استخراج شده است. به این دلیل که در لایحه ۱۳۹۷ اعتبارات ردیف‌های متفرقه انتقال نیافته ۱۳۹۶ درج نشده است.

- برای قابل مقایسه شدن اعتبارات ملی و استانی لایحه با قانون، اعتبارات استانی آموزش و پرورش از متن قانون ۱۳۹۶ استخراج شد.

کلیاتی درباره وزارت آموزش و پرورش

الف) سیمای آماری وزارت آموزش و پرورش

ابتدا لازم است ابعاد و گستره وزارت آموزش و پرورش را در نظر آوریم تا بدانیم که در بحث بودجه و اعتبارات درباره چه موقعیتی سخن می‌گوییم. به این لحاظ در جدول ذیل سیمای عمومی وزارت آموزش و پرورش را از حیث دامنه نیروی انسانی و تعداد دانش‌آموزان و مدارس منعکس می‌کنیم.

جدول ۱. گزارش اجمالی آمار آموزش و پرورش

سال تحصیلی	آمار دانش‌آموزان	آمار مدارس	آمار کارکنان
۱۳۹۴ - ۱۳۹۵	۱۲,۷۰۷,۰۸۷	۱۳۰,۳۳۲	۹۱۹,۷۷۸

مأخذ: سالنامه آماری وزارت آموزش و پرورش سال تحصیلی ۱۳۹۴ - ۱۳۹۵.

(توضیح: علی‌رغم انجام مکاتبات اداری و پیگیری‌های متوالی برای کسب آمار سال تحصیلی ۱۳۹۵ - ۱۳۹۶، سالنامه آماری در دستگاه مذکور تا تاریخ ۲۸ آذرماه ۱۳۹۶ آماده نشده بود و درخواست‌ها بی‌پاسخ ماند. از این‌رو از آمار سال گذشته استفاده کردیم).

با توجه به دامنه تأثیرگذاری این نهاد در کلیت جامعه هر تصمیمی درباره ساختار بودجه و اعتبارات این دستگاه، تبعات فرهنگی و آموزشی گسترده‌ای خواهد داشت. به این جهت در درجه اول، سهم آموزش و پرورش در کل بودجه کشور و در درجه دوم، نحوه توزیع این اعتبارات در درون این دستگاه از حساسیت ویژه برخوردار می‌شود.

ب) روند تغییر اعتبارات وزارت آموزش و پرورش (دستگاه‌های اجرایی ملی و استانی)

مطالعه جایگاه بودجه وزارت آموزش و پرورش طی پنج سال گذشته می‌تواند تصویر کلی و عمومی مفیدی به ما بدهد تا به صورت کلی از موقعیت اعتبارات این دستگاه در بدنه نظام اجرایی کشور مطلع

شویم. سهم بودجه وزارت آموزش و پرورش از بودجه عمومی دولت تا سال ۱۳۹۵ همواره کمتر از ۱۰ درصد بوده است. ولی در بودجه سال ۱۳۹۶ برای نخستین بار شاهد افزایش سهم بودجه آموزش و پرورش از بودجه عمومی دولت به میزان ۹/۸۷ درصد بوده‌ایم. این روند در لایحه ۱۳۹۷ به بیش از یازده درصد رسیده است. به عبارت دیگر در لایحه ۱۳۹۷ سهم آموزش و پرورش از بودجه عمومی دولت نرخ افزایشی متفاوتی نشان می‌دهد.

جدول ۲. سهم اعتبارات وزارت آموزش و پرورش (دستگاه‌های ملی و استانی)

از بودجه عمومی دولت طی پنج سال گذشته (درصد)

سال	سهم آموزش و پرورش از بودجه عمومی دولت در قانون
۱۳۹۱	۹/۷۳
۱۳۹۲	۷/۱
۱۳۹۳	۸/۶۸
۱۳۹۴	۹/۶۲
۱۳۹۵	۹/۷۹
۱۳۹۶	۹/۸۷
۱۳۹۷	۱۱/۱۶

احکام قانونی مربوط به حوزه آموزش و پرورش

در تقسیم اعتبارات، مبنای عمل، تحقق اهداف اسناد و قوانین بالادستی است. از این رو قوانینی که باید در لایحه بودجه سال ۱۳۹۷ وزارت آموزش و پرورش مورد توجه قرار گیرند فهرست می‌شوند.

قانون برنامه ششم توسعه

ماده (۶۳)

الف- ۲. تهیه نظام رتبه‌بندی معلمان و استقرار نظام پرداخت‌ها براساس تخصص و شایستگی‌ها و عملکرد رقابتی مبتنی بر نظام رتبه‌بندی معلمان و مهندسی نیروی انسانی براساس سند تحول و نقشه جامع علمی کشور با تصویب مجلس شورای اسلامی در قالب بودجه سنواتی.

۳. توسعه و تسهیل سفرهای فرهنگی دانش‌آموزی به‌ویژه اردوهای زیارتی و راهیان نور.

ب) سازمان اداری و استخدامی کشور و سازمان موظفند به منظور ارتقای کیفیت نظام تعلیم و تربیت با جذب معلم از طریق دانشگاه‌های فرهنگیان و شهید رجایی، در طول اجرای قانون برنامه، ردیف‌های استخدامی و تأمین اعتبار مورد نیاز آموزش و پرورش را با رعایت قوانین و ضوابط مربوطه و ظرفیت جذب دانشجو در دانشگاه‌های یاد شده برای جذب دانشجو معلمان در اختیار وزارت آموزش و پرورش قرار دهند.

ت) دولت مکلف به تنظیم و اجرای سیاست‌های حمایتی از خیرین مدرسه‌ساز می‌باشد و باید معادل کمک‌های تحقق‌یافته آنان را جهت تکمیل طرح‌های (پروژه‌های) نیمه‌تمام خیرین در بودجه سنواتی منظور نمایند.

تبصره - آیین‌نامه اجرایی این بند حداکثر ظرف مدت دو ماه پس از لازم‌الاجرائی شدن این قانون توسط وزارت آموزش و پرورش تهیه و به تصویب هیئت وزیران می‌رسد.

ث) دولت مکلف است به منظور افزایش ایمنی و مقاوم‌سازی مدارس و فضاهای پرورشی و ورزشی وزارت آموزش و پرورش معادل ریالی مبلغ سه میلیارد (۳,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰) دلار در طول اجرای قانون برنامه از محل حساب ذخیره ارزی پس از کسر سهم صندوق توسعه ملی با اولویت طرح‌های (پروژه‌های) نیمه‌تمام آموزشی، پرورشی و تربیت‌بدنی آموزش و پرورش اختصاص دهد.

ج) هزینه کلیه شخاص حقیقی و حقوقی غیردولتی در احداث، توسعه، تکمیل و تجهیز فضاهای آموزشی و پرورشی، خوابگاه‌های شبانه‌روزی، کتابخانه‌ها، سالن‌های ورزشی وابسته به وزارت آموزش و پرورش که در چارچوب مصوب شورای برنامه‌ریزی و توسعه استان انجام می‌شود با تأیید سازمان توسعه، نوسازی و تجهیز مدارس کشور به‌عنوان هزینه قابل قبول مالیاتی محسوب می‌شود.

تبصره آیین‌نامه اجرایی این بند ظرف سه ماه پس از لازم‌الاجرا شدن این قانون توسط سازمان با همکاری وزارتخانه‌های امور اقتصادی و دارایی و آموزش و پرورش تهیه می‌شود و به تصویب هیئت وزیران می‌رسد.

چ) کلیه درآمدها، کمک‌ها و هدایای مردمی نقدی به سازمان دانش‌آموزی پس از واریز به خزانه به‌عنوان درآمد اختصاصی وزارت آموزش و پرورش محسوب می‌گردد. وزارت آموزش و پرورش موظف است مبالغ واریزی در قالب بودجه سنواتی را فقط برای فعالیت‌های فرهنگی و پرورشی توسط سازمان دانش‌آموزی در مدارس هزینه نماید.

ح) دولت موظف است در طول سال‌های برنامه اعتبار و منابع لازم را در جهت ترویج ارزش‌های ایرانی اسلامی و توسعه فرهنگ مطالعه و پژوهش در مناطق محروم روستایی و مناطق عشایری و مرزی در اختیار کانون پرورش فکری کودکان و نوجوانان قرار دهد.

ماده (۷۳)

تبصره - صد درصد (۱۰۰٪) درآمدهای حاصل از اجرای بند «الف» این ماده طی ردیف‌هایی که در بودجه‌های سنواتی مشخص می‌شود در جهت کاهش مصرف دخانیات، پیشگیری و درمان بیماری‌های ناشی از آن، بازتوانی و درمان عوارض حاصله از مصرف آن و توسعه ورزش موضوع بند «ب» ماده (۶۹) قانون الحاق برخی مواد به قانون تنظیم بخشی از مقررات مالی دولت (۲) مصوب ۱۳۹۳/۱۲/۴ در اختیار وزارتخانه‌های ورزش و جوانان، آموزش و پرورش و بهداشت، درمان و آموزش پزشکی قرار می‌گیرد.

ماده (۸۵) قانون برنامه ششم

کارکنان وزارت آموزش و پرورش که عضویت صندوق ذخیره فرهنگیان را پذیرفته‌اند و یا خواهند پذیرفت باید ماهانه درصدی از حقوق و مزایای خود را تا ۵ درصد به حساب صندوق واریز کنند و دولت نیز موظف است همه‌ساله معادل سهم واریزی اعضا به صندوق ذخیره فرهنگیان را به‌طور کامل در ردیف اعتباری خاص در بودجه سنواتی منظور و پرداخت نماید.

ماده (۹۴)

دولت مکلف است بیست‌وهفت‌صدم درصد (۰/۲۷٪) از کل ۹ درصد (۰/۹٪) مالیات بر ارزش‌افزوده را برای توسعه ورزش مدارس، ورزش همگانی، فدراسیون بین‌المللی ورزش‌های زورخانه‌ای و کشتی پهلوانی، ورزش روستایی و عشایری، ورزش بانوان و زیرساخت‌های ورزش به‌ویژه در حوزه معلولان و جانبازان اختصاص دهد. این مبلغ در ردیف‌های مربوط به وزارت ورزش و جوانان و وزارت آموزش و پرورش در بودجه سنوات پیش‌بینی می‌شود و پس از مبادله موافقتنامه در اختیار این وزارتخانه قرار می‌گیرد.

قانون الحاق برخی مواد به قانون تنظیم بخشی از مقررات مالی دولت (۲) تصویب ۱۳۹۳/۱۲/۴ و تأیید شورای نگهبان

ماده (۴۱)

به وزارت آموزش و پرورش اجازه داده می‌شود، به‌منظور پوشش کامل تحصیلی دانش‌آموزان لازم‌التعلیم، در مناطقی که ظرفیت کافی در مدارس دولتی وجود ندارد نسبت به خرید خدمات آموزشی اقدام کند.

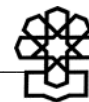
ماده (۵۳)

دستگاه‌های اجرایی مشمول ماده (۵) قانون مدیریت خدمات کشوری مجازند به‌منظور توسعه ورزش همگانی و قهرمانی و توسعه زیرساخت‌های ورزش و امور جوانان در قالب قوانین بودجه سنواتی یک درصد (۰/۱٪) از بودجه خود به‌استثنای فصول (۱) و (۶) هزینه‌ای و هزینه‌های مستقیم را که طی دستورالعملی توسط وزارت ورزش و جوانان و سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی کشور تهیه و ابلاغ می‌گردد، هزینه کنند.

تبصره «۱» - سی درصد (۰/۳۰٪) از این اعتبار صرف توسعه فضاهای ورزشی مدارس می‌شود.

ماده (۶۵)

دولت مکلف است تا پایان تکالیف تعیین شده ذیل علاوه‌بر دریافت نرخ گاز، به‌ازای مصرف هر مترمکعب گاز طبیعی ده درصد (۰/۱۰٪) بهای گاز مصرفی به‌استثنای خوراک پتروشیمی‌ها را به‌عنوان عوارض از

مشترکان دریافت و به حساب خزانه‌داری کل کشور واریز کند.

ب) بیست درصد (۲۰٪) از منابع مذکور به تأمین و استانداردسازی سامانه گرمایشی و سرمایشی مدارس با اولویت مدارس روستاها، تجهیزات آموزشی و کمک‌آموزشی مدارس و هنرستان‌ها در قالب ردیف مشخص در قوانین بودجه سنواتی و با مبادله موافقتنامه با سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی کشور به سازمان نوسازی، توسعه و تجهیز مدارس کشور اختصاص می‌یابد.

ماده (۶۹)

به دولت اجازه داده می‌شود:

ب) به منظور ارتقای سلامت جامعه و کاهش مصرف دخانیات نسبت به وضع و اخذ عوارض از خرده‌فروشی سیگار اقدام کند. درآمد حاصله به حساب درآمد عمومی نزد خزانه‌داری کل کشور واریز و طی ردیفی که در بودجه‌های سنواتی مشخص می‌شود به پیشنهاد سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی کشور و تصویب دولت به منظور کاهش مصرف دخانیات و آموزش، پیشگیری و درمان بیماری‌های ناشی از آن، بازتوانی و درمان عوارض حاصله از مصرف آن و توسعه ورزش به‌خصوص ورزش همگانی در مدارس در اختیار دستگاه‌های ذیربط قرار گیرد.

ماده (۷۸)

به منظور برقراری عدالت آموزشی و اجرای اصل سی‌ام (۳۰) قانون اساسی و تجهیز کلیه آموزشگاه‌های آموزش و پرورش با اولویت مناطق محروم و روستاها، آستان قدس رضوی و آن دسته از مؤسسات و بنگاه‌های اقتصادی زیرمجموعه نیروهای مسلح و ستاد اجرایی فرمان امام و سایر دستگاه‌های اجرایی که تا زمان تصویب این قانون مالیات پرداخت نکرده‌اند، به استثنای مواردی که اذن ولی فقیه وجود دارد موظف به پرداخت مالیات مستقیم و مالیات بر ارزش افزوده می‌باشند، منابع حاصله صرفاً جهت توسعه عدالت آموزشی در اختیار وزارت آموزش و پرورش قرار می‌گیرد تا براساس آیین‌نامه‌ای که به این منظور تهیه و به تصویب هیئت وزیران می‌رسد، هزینه نماید.

متن تبصره‌های ماده‌واحد بودجه کل کشور مربوط به وزارت آموزش و پرورش و سازمان‌های تابعه

جدول ۳. احکام مرتبط با وزارت آموزش و پرورش در متن ماده‌واحد بودجه کل کشور

(مقایسه لایحه بودجه سال ۱۳۹۷ و قانون بودجه سال ۱۳۹۶)

لایحه سال ۱۳۹۷	قانون سال ۱۳۹۶
-	بند «ه» تبصره «۱» - شرکت ملی نفت ایران موظف است از منابع در اختیار خود معادل ریالی چهار میلیون تن مواد اولیه قیر (VB) رایگان تا سقف مبلغ سی هزار میلیارد (۳۰,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰) ریال به نسبت ... سه درصد (۰/۳) جهت نوسازی مدارس در اختیار وزارت آموزش و پرورش (سازمان نوسازی، توسعه و تجهیز مدارس کشور) قرار دهد.
-	بند «ه» تبصره «۴» - در سال ۱۳۹۶ مبلغ چهل هزار میلیارد (۴۰,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰) ریال تسهیلات توسط بانک‌های عامل برای خرید تجهیزات و به‌روزرسانی آزمایشگاه‌ها و کارگاه‌های دانشگاه‌ها و مؤسسات آموزشی به تفکیک... دانشگاه فرهنگیان یکپارچه‌رودویست میلیارد (۱,۲۰۰,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰) ریال، دانشگاه شهید رجایی و هنرستان‌های آموزش و پرورش دو هزار میلیارد (۲,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰) ریال براساس فهرست مورد توافق وزارتخانه‌های مذکور و سازمان برنامه و بودجه کشور و با تضمین هیئت امنای دانشگاه‌ها و مؤسسات آموزشی مذکور پرداخت می‌شود. این تسهیلات پس از تنفس دوساله از محل درآمد اختصاصی آنها و متناسب با میزان دریافتی و مبتنی بر زمانبندی مورد تفاهم با بانک‌ها بازپرداخت می‌شود.
بند «و» تبصره «۴» - به‌منظور تحقق اهداف مندرج در قانون برنامه ششم توسعه، به دولت اجازه داده می‌شود براساس جدول زیر، نسبت به برداشت از ورودی سال ۱۳۹۷ صندوق توسعه ملی اقدام و منابع حاصله را به ردیف درآمد عمومی به شماره طبقه‌بندی ۳۱۰۷۰۵ نزد خزانه‌داری کل کشور واریز نماید: کمک به تسویه بدهی پاداش پایان خدمت بازنشستگان وزارت آموزش و پرورش: ۳۵,۲۰۰ میلیارد ریال (۱,۰۰۶ میلیون دلار)	-
بند «ط» تبصره «۶» - دولت مکلف است بیست‌وهفت درصد (۰/۲۷) از نه درصد مالیات بر ارزش‌افزوده را پس از واریز به حساب درآمد عمومی موضوع ردیف‌های ۱۱۰۵۱۲، ۱۱۰۵۱۳ و ۱۱۰۵۱۴، جدول شماره ۵ این قانون در موضوعات ماده (۹۴) قانون برنامه ششم توسعه از محل ردیف‌ها و جداول مربوطه به شرح ذیل آنها مطابق ردیف، هزینه نماید.	بند «ط» تبصره «۶» - دولت مکلف است بیست‌وهفت درصد (۰/۲۷) از نه درصد مالیات بر ارزش‌افزوده را پس از واریز به حساب درآمد عمومی موضوع ردیف‌های ۱۱۰۵۱۲، ۱۱۰۵۱۳ و ۱۱۰۵۱۴، جدول شماره ۵ این قانون در موضوعات ماده (۹۴) قانون برنامه ششم توسعه از محل ردیف‌ها و جداول مربوطه به شرح ذیل آنها مطابق ردیف، هزینه نماید.
-	بند «د» تبصره «۷» - سازمان امور مالیاتی کشور مکلف است کلیه درآمدهای وصولی موضوع ماده (۷۳) قانون برنامه ششم توسعه تا سقف سیزده هزار و سیصدوسی میلیارد (۱۳,۳۳۰,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰) ریال را وصول و به ردیف درآمدی ۱۱۰۵۱۵ نزد خزانه‌داری کل کشور واریز نماید. صد درصد (۰/۱۰۰) درآمدهای حاصل، از محل ردیف ۹۲-۵۳۰۰۰۰ در اجرای حکم تبصره ماده مذکور هزینه می‌گردد.

قانون سال ۱۳۹۶	لایحه سال ۱۳۹۷
بند «ه» تبصره «۹» - به وزارت آموزش و پرورش اجازه داده می‌شود	بند «ب» تبصره «۹» - از ابتدای سال ۱۳۹۷ کلیه منابع و درآمدهای وزارت آموزش و پرورش، ادارات کل آموزش و پرورش استان‌ها اختصاصی می‌شود.
بند «ه» تبصره «۹» - به وزارت آموزش و پرورش اجازه داده می‌شود به منظور ساماندهی و بهینه‌سازی کاربری بخشی از املاک و فضاهای آموزشی، ورزشی و تربیتی خود و با رعایت ملاحظات آموزشی، ورزشی و تربیتی، و فضاهای آموزشی، ورزشی و تربیتی، نسبت به احداث، بازسازی و بهره‌برداری از آنها اقدام کند. تغییر کاربری موضوع این بند به پیشنهاد شورای آموزش و پرورش استان یا شهرستان و تصویب کمیسیون ماده (۵) قانون تأسیس و تصویب کمیسیون ماده (۵) قانون تأسیس شورای عالی شهرسازی و معماری ایران صورت می‌گیرد و از اقدامات شامل تغییر کاربری، نقل و انتقال املاک، اخذ گواهی بهره‌برداری، احداث، تخریب و بازسازی و سایر عوارض شهرداری معاف می‌باشد.	بند «ه» تبصره «۹» - به وزارت آموزش و پرورش اجازه داده می‌شود به منظور ساماندهی و بهینه‌سازی کاربری بخشی از املاک و فضاهای آموزشی، ورزشی و تربیتی خود و با رعایت ملاحظات آموزشی، ورزشی و تربیتی، نسبت به احداث، بازسازی و بهره‌برداری از آنها اقدام کند. تغییر کاربری موضوع این بند به پیشنهاد شورای آموزش و پرورش استان و تصویب کمیسیون ماده (۵) قانون تأسیس شورای عالی شهرسازی و معماری ایران صورت می‌گیرد و از اقدامات شامل تغییر کاربری، نقل و انتقال املاک، اخذ گواهی بهره‌برداری، احداث، تخریب و بازسازی و سایر عوارض شهرداری معاف می‌باشد.
بند «و» تبصره «۹» - دولت موظف است به نحوی اقدام نماید که کلیه پرداخت‌های نیروهای شاغل در آموزش و پرورش که براساس مجوز قانونی سازمان اداری و استخدامی کشور و براساس قوانین مصوب مجلس شورای اسلامی مشغول به خدمت هستند به صورت ماهانه و همزمان از محل اعتبارات مصوب پیش‌بینی شده پرداخت گردد.	بند «و» تبصره «۹» - دولت موظف است به نحوی اقدام نماید که کلیه پرداخت‌های نیروهای شاغل در آموزش و پرورش که براساس مجوز قانونی سازمان اداری و استخدامی کشور و براساس قوانین مصوب مجلس شورای اسلامی مشغول به خدمت هستند به صورت ماهانه و همزمان از محل اعتبارات مصوب پیش‌بینی شده پرداخت گردد.

بررسی انطباق احکام قانونی مرتبط با حوزه آموزش و پرورش با تبصره‌ها و متن لایحه ۱۳۹۷

- در لایحه ۱۳۹۷، اعتبارات مربوط به نوسازی مدارس که در قانون سال ۱۳۹۶ در بند «ه» تبصره «۱» پیش‌بینی شده بود، حذف شده است. در سال ۱۳۹۶ شرکت ملی نفت ایران مکلف شده بود که تا سقف مبلغ سی هزار میلیارد ریال به نسبت سه درصد، قیر رایگان به نوسازی مدارس اختصاص دهد که در سال ۱۳۹۷ چنین تکلیفی وجود ندارد.
- در لایحه ۱۳۹۷ به دولت اجازه داده شده است به منظور کمک به تسویه بدهی پاداش پایان خدمت بازنشستگان وزارت آموزش و پرورش از صندوق توسعه ملی ۳۵,۲۰۰ میلیارد ریال (۱,۰۰۶ میلیون دلار) برداشت نماید که این حکم در قانون سال ۱۳۹۶ نبود.
- ماده (۴۱) قانون الحاق برخی مواد به قانون تنظیم... (۲) در ردیف ۱۱-۱۲۷۵۰۰ با عنوان (وزارت آموزش و پرورش - خرید خدمات آموزشی در مناطق کمتر برخوردار) در تبصره‌های لایحه ۱۳۹۷ در نظر گرفته شده است.
- بند «۲» ماده (۶۳) قانون برنامه ششم دولت را مکلف به تدوین طرح رتبه‌بندی معلمان براساس سند تحول و نقشه جامع علمی کشور با تصویب مجلس شورای اسلامی در قالب بودجه سنواتی نموده است. طرح رتبه‌بندی معلمان که هم‌اکنون در کمیسیون آموزش و تحقیقات درحال بررسی می‌باشد و در آخرین جلسه تاریخ ۱۳۹۶/۹/۵ با دستور بررسی طرح رتبه‌بندی معلمان این موضوع به تصویب رسید که الحاقیه‌ای به بند «۲» ماده (۶۳) قانون برنامه ششم برای تصویب به صحن برده شود و براساس آن

وزارت آموزش و پرورش مکلف به اجرای طرح رتبه‌بندی معلمان حداکثر در ابتدای سال تحصیلی ۱۳۹۸-۱۳۹۷ شود. بدین ترتیب اجرای این طرح در سطح بیش از ۹۰۰ هزار معلم نیاز به اعتبار زیادی دارد که باید در لایحه بودجه دیده می‌شد، اما با این وجود در لایحه ۱۳۹۷ موضوعی با عنوان طرح رتبه‌بندی معلمان دیده نشده است.

- اعتبارات لازم برای اجرای بند «ح» ماده (۶۳) و نیز بند «ث» ماده (۹۲) قانون برنامه ششم در ردیف متفرقه انتقال یافته با کد ۲۸۴۰۰۰ برای شرکت سهامی کانون پرورش فکری کودکان و نوجوانان منظور شده است.
- موضوع بند «ب» ماده (۶۵) قانون برنامه ششم در خصوص اختصاص بیست درصد (۲۰٪) از منابع حاصل از عوارض (۱۰٪) گاز مصرفی به تأمین و استانداردسازی سامانه سرمایشی و گرمایشی مدارس در ردیف متفرقه ۲۸-۵۳۰۰۰۰ دیده شده و البته با توجه به قید (مبادله موافقتنامه با سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی کشور) برای میزان اعتبار این ردیف عدد (۱) گذاشته شده است.
- بند «و» تبصره «۹»- از آنجایی که وزارت آموزش و پرورش در سال ۱۳۹۶ حقوق کارکنان رسمی و پیمانی خود را به صورت ماهانه و همزمان در سراسر کشور پرداخت می‌نماید، بنابراین بند «و» تبصره «۹» با موضوع پرداخت ماهانه و همزمان پرداختی‌های نیروهای شاغل در وزارت آموزش در لایحه تکرار نشده است.
- موضوع ماده (۷۳) قانون برنامه ششم، در لایحه بودجه سال ۱۳۹۷ در دو ردیف از اعتبارات متفرقه انتقالی با عناوین زیر برای وزارت آموزش و پرورش دیده شده است:
در ردیف ۱۲۷۶۰۰ با کد عمرانی ۱۷۰۲۰۰۵۰۰۰ اعتباری به مبلغ ۱۳۷/۵ میلیارد ریال سازمان نوسازی، توسعه و تجهیز مدارس کشور و در ردیف ۱۲۷۵۸۹ اعتباری به مبلغ ۲۱۲/۵ میلیارد ریال برای وزارت آموزش و پرورش - فعالیت‌های تربیت بدنی و ارتقای سلامت دانش‌آموزان به اعتبارات ملی انتقال یافته است.
- موضوع ماده (۸۵) قانون برنامه ششم توسعه در خصوص پرداخت سهم‌الشرکه دولت به صندوق ذخیره فرهنگیان، در ردیف ۹-۱۲۷۵۰۰ با عنوان کمک به صندوق ذخیره فرهنگیان منظور شده است.

بررسی جایگاه اعتبارات دستگاه‌های ملی و محلی (استانی) آموزش و پرورش

با توجه به اینکه در لایحه ۱۳۹۷، اعتبارات آموزش و پرورش به استناد بند «پ» ماده (۷) قانون برنامه ششم به تفکیک دستگاه‌های ملی و محلی صورت گرفته است، از این رو اعتبارات آموزش و پرورش را در دو قسمت جداگانه با عناوین اعتبارات دستگاه‌های اجرایی ملی و محلی (استانی) منعکس کرده‌ایم. همچنین اعتبارات متفرقه آموزش و پرورش نیز در لایحه در دو قسمت با عناوین انتقال یافته و انتقال نیافته درج شده است که در جدول ذیل تنها به درج قسمت انتقال نیافته مبادرت ورزیده‌ایم. چون اعتبارات انتقال یافته یک بار محاسبه شده است. در نتیجه کل اعتبارات آموزش و پرورش حاصل جمع سه رقم اعتبارات دستگاه‌های اجرایی ملی، محلی و متفرقه انتقال نیافته خواهد بود.

جدول ۴. تصویر کلی اعتبارات وزارت آموزش و پرورش (ملی و استانی) (میلیون ریال)

ردیف	عنوان	مصوب ۱۳۹۶	لایحه ۱۳۹۷	تغییرات
۱	اعتبارات دستگاه‌های اجرایی ملی آموزش و پرورش	۳۹,۵۳۸,۴۸۵	۴۸,۲۷۵,۷۱۳	۲۲/۰۹
۲	اعتبارات دستگاه‌های اجرایی محلی (استانی) آموزش و پرورش	۳۰۱,۷۲۲,۸۳۸	۳۴۴,۳۸۴,۰۰۰	۱۴/۱۳
۳	جمع اعتبارات ملی و محلی (استانی) آموزش و پرورش	۳۴۱,۲۶۱,۳۲۳	۳۹۲,۶۵۹,۷۱۳	۱۵/۰۶
۴	اعتبارات متفرقه (انتقال نیافته)	۳۱,۲۹۰,۶۹۸	۴۶,۷۸۱,۰۰۰	*-
۵	جمع کل اعتبارات آموزش و پرورش	۳۷۲,۵۵۲,۰۲۱	۴۳۹,۴۴۰,۷۱۳	۱۷/۹۵

* فهرست عناوین ردیف‌های متفرقه در هر سال بنا به مقتضیات ویژه همان سال تنظیم می‌شود. در لایحه ۱۳۹۷ برخی از اعتبارات متفرقه‌ای که در سال گذشته در نظر گرفته شده بودند، این بار به بخش هزینه‌ها منتقل شده و در آن قسمت محاسبه شده‌اند، در نتیجه بخشی از عناوینی که در جدول متفرقه‌های لایحه با برچسب انتقال نیافته مشخص شده‌اند، قابلیت مقایسه را با قانون ۱۳۹۶ ندارند. برای مقایسه کل اعتبارات متفرقه لازم است که هم موارد انتقال یافته و هم انتقال نیافته، جمعاً محاسبه شوند تا قابلیت مقایسه بیابند. حال آنکه با تغییرات جدید در ساختار بودجه‌نویسی (لایحه ۱۳۹۷) محاسبه درصد تغییرات در این حوزه صحیح نیست.

بررسی جایگاه اعتبارات آموزش و پرورش (دستگاه‌های ملی و محلی) در جمع مصارف عمومی دولت

برای آنکه جایگاه آموزش و پرورش در بودجه عمومی دولت مشخص شود، در جدول زیر جمع اعتبارات وزارت آموزش و پرورش (ملی - استانی - ردیف‌های متفرقه) نسبت به اعتبارات مصارف بودجه عمومی دولت مقایسه شده است.

جدول ۵. جایگاه اعتبارات وزارت آموزش و پرورش (ملی و استانی) در جمع مصارف عمومی دولت

ردیف	عنوان	مصوب ۱۳۹۶	لایحه ۱۳۹۷
۱	مصارف بودجه عمومی دولت	۳,۷۷۲,۸۸۱,۳۴۴	۳,۹۳۷,۲۱۲,۸۹۰
۲	اعتبارات وزارت آموزش و پرورش (ملی و استانی و متفرقه انتقال نیافته)	۳۷۲,۵۵۲,۰۲۱	۴۳۹,۴۴۰,۷۱۳
۳	نسبت از مصارف عمومی دولت	۹/۸۷	۱۱/۱۶

همانگونه که در جدول فوق مشاهده می‌شود، اعتبارات آموزش و پرورش در لایحه، ۱۱/۱۶ درصد از کل مصارف عمومی دولت را به خود اختصاص داده است. این نسبت در سال‌های گذشته به‌طور متوسط کمتر از ۱۰ درصد از کل مصارف دولت بوده است. از این رو می‌توان دریافت که سهم آموزش و پرورش از بودجه عمومی دولت افزایش یافته است.

جدول ۶. بررسی اعتبارات دستگاه‌های اجرایی ملی آموزش و پرورش (قانون ۱۳۹۶ و لایحه ۱۳۹۷)

کد دستگاه	عنوان	هزینه عمومی و متفرقه			اختصاصی			تملك دارایی‌های سرمایه‌ای و متفرقه			کل اعتبارات	
		مصوب ۱۳۹۶	برآورد ۱۳۹۷	تغییرات	مصوب ۱۳۹۶	برآورد ۱۳۹۷	تغییرات	مصوب ۱۳۹۶	برآورد ۱۳۹۷	تغییرات	کل ۱۳۹۶	کل ۱۳۹۷
۱۲۷۵۰۰	وزارت آموزش و پرورش	۱۶۰۷۰۰۲۵۰	۲۳۰۲۳۰۳۴۰	۴۴/۵۱	۳۶۰۰۰۰	۴۴۱۰۰۰۰	۱۱۲۵	۱۰۱۸۹۰۲۳۳	۶۷۹۰۷۰۷	-۴۲/۸۴	۱۷۰۶۱۹۰۴۸۳	۲۸۰۳۱۳۰۴۷
۱	وزارت آموزش و پرورش	۱۰۷۴۷۰۹۰۰	۲۰۰۱۷۰۰۰۰	۱۵/۲۹	۳۶۰۰۰۰	۴۰۴۱۰۰۰۰	۱۱۲۵	۱۰۱۸۸۰۳۰۷	۶۷۹۰۲۲۵	-۴۲/۸۴	۳۰۲۹۶۰۲۰۷	۷۰۱۰۶۰۲۲۵
۲	دبیرخانه شورای عالی آموزش و پرورش	۵۰۰۰۰۰	۵۷۰۵۰۰	۱۵	۰	۰	۰	۰	۴۸۲	-۴۷/۹۴	۵۰۰۹۲۶	۵۷۰۹۸۲
۳	کمک به تأمین سرانه دانش‌آموزی	۲۰۴۴۸۰۰۰۰	۲۰۴۴۸۰۴۹۰	۱۷/۱۷	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۲۰۴۴۸۰۰۰۰	۲۰۴۴۸۰۴۹۰
۴	طرح جامع حمایت و ارتقای پوشش تحصیلی مناطق محروم	۲۰۲۰۲۰۶۵۰	۴۰۸۵۰۰۰۰۰	۱۲۰/۱۸	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۲۰۲۰۲۰۶۵۰	۴۰۸۵۰۰۰۰۰
۵	فعالیت‌های تربیت بدنی و ارتقای سلامت دانش‌آموزان	۱۰۳۵۲۰۴۰۰	۱۰۷۴۳۰۶۰۰	۲۸/۹۲	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۱۰۳۵۲۰۴۰۰	۱۰۷۴۳۰۶۰۰
۶	توسعه کمی و کیفی آموزش پیش از دبستان	۵۵۰۰۰۰۰	۷۳۷۰۷۵۰	۳۴/۱۳	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۵۵۰۰۰۰۰	۷۳۷۰۷۵۰
۷	برون‌سپاری و توسعه مشارکت در آموزش‌های کار و دانش	۶۰۰۰۰۰۰	۶۶۱۰۰۰۰	۱۰/۱۶	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۶۰۰۰۰۰۰	۶۶۱۰۰۰۰
۸	فعالیت‌های پرورشی و امور تربیتی دانش‌آموزان	۱۰۷۳۸۰۰۰۰	۱۰۹۷۵۰۵۰۰	۱۳/۶۶	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۱۰۷۳۸۰۰۰۰	۱۰۹۷۵۰۵۰۰
۹	کمک به صندوق ذخیره فرهنگیان	۱۰۰۰۰۰۰۰	۶۳۰۰۰۰۰	-۳۷	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۱۰۰۰۰۰۰۰	۶۳۰۰۰۰۰
۱۰	اداره مدارس خارج از کشور	۱۰۲۰۰۰۰۰۰	۱۰۸۰۰۰۰۰۰	۵۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۱۰۲۰۰۰۰۰۰	۱۰۸۰۰۰۰۰۰
۱۱	خرید خدمات آموزشی در مناطق کمتربرخوردار	۶۲۹۰۲۵۰	۳۰۰۰۰۰۰۰	۳۷/۶۷	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۶۲۹۰۲۵۰	۳۰۰۰۰۰۰۰
۱۲	کیفیت‌بخشی به فعالیت‌های آموزشی و پرورشی و توسعه عدالت آموزشی	۲۰۲۵۲۰۰۵۰	۲۰۸۸۲۰۵۰۰	۲۷/۹۹	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۲۰۲۵۲۰۰۵۰	۲۰۸۸۲۰۵۰۰
	پارانه مسکن فرهنگیان	۳۰۰۰۰۰۰	-	-	۰	-	-	-	-	-	۳۰۰۰۰۰۰	-
۱۲۷۵۰۴	سازمان پژوهش و برنامه‌ریزی آموزشی	۹۳۴۰۳۲۷	۱۰۰۱۲۰۴۰۰	۸/۳۵	۱۰۳۰۵۰۰	۱۴۱۵۰۰	۳۶/۷۱	۵۸۵۳	۳۰۴۴	-۴۷/۹۹	۱۰۰۴۳۰۶۸۰	۱۰۱۵۶۰۹۴۴
۱	سازمان پژوهش و برنامه‌ریزی آموزشی	۸۴۱۰۰۰	۹۰۷۰۸۰۰	۷/۹۴	۱۰۲۰۰۰۰	۱۴۰۰۰۰	۳۷/۲۵	۴۰۰۰	۲۰۸۰	-۴۸	۹۴۷۰۰۰	۱۰۰۴۹۰۸۸۰
۲	پژوهشگاه مطالعات آموزش و پرورش	۸۱۰۳۲۷	۹۱۰۳۰۰	۱۲/۲۶	۱۰۵۰۰	۱۵۰۰	۰	۱۸۵۳	۹۶۴	-۴۷/۹۷	۸۴۰۶۸۰	۹۳۰۷۶۴
۳	سازمان پژوهش و برنامه‌ریزی آموزشی - موزه تاریخ تعلیم و تربیت	۱۲۰۰۰	۱۳۰۳۰۰	۱۰/۸۳	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۱۲۰۰۰	۱۳۰۳۰۰
۱۲۷۵۱۲	سازمان مدارس غیردولتی و مرکز توسعه مشارکت‌های مردمی	۹۷۰۷۰۰	۱۱۰۰۷۶۰	۱۳/۳۶	۱۳۰۰۰۰	۱۸۰۰۰۰	۳۸/۴۶	۱۱۰۰۰۰۰	۵۷۰۲۰۰	-۴۸	۳۳۷۰۷۰۰	۳۴۷۰۹۶۰
۱۲۷۵۴۲	دانشگاه شهید رجایی	۴۲۲۰۹۰۱	۴۸۰۰۰۰	۱۳/۵	۲۷۰۰۰۰	۱۷۰۰۰۰	-۳۷/۰۳	۸۵۰۰۰	۶۵۰۰۰	-۲۳/۵۲	۷۷۷۰۹۰۱	۷۱۵۰۰۰
۱۲۷۶۰۰	سازمان نوسازی، توسعه و تجهیز مدارس کشور	۹۵۰۷۴۰	۱۱۶۰۰۰	۲۱/۱۶	۰	۰	۰	۹۸۸۵۰۴۴۰	۶۵۱۸۰۲۷۸	-۳۴/۰۶	۹۰۹۸۱۰۱۸۰	۶۰۶۳۴۰۲۷۸
۱۲۷۷۵۰	دانشگاه فرهنگیان	۲۰۹۴۷۰۲۱۴	۳۰۳۶۹۰۰۰	۱۴/۳۴	۸۵۰۰۰۰	۱۰۱۰۰۰۰۰	۲۹/۴۱	۴۲۶۰۶۹۵	۳۲۰۰۰۰	-۲۵	۴۰۲۲۳۰۹۰۹	۴۰۷۸۹۰۹۰۰
۱۲۷۸۰۰	سازمان آموزش و پرورش استثنایی	۵۸۶۰۹۶۰	۶۶۴۰۲۰۰	۱۳/۱۵	۳۵۱۵۰۰	۴۲۵۰۴۰۰	۲۱/۰۲	۲۴۰۳۳۱	۱۶۰۵۰۰	-۳۲/۱۸	۹۶۲۰۷۹۱	۱۰۱۰۶۰۱۰۰
۱۲۸۰۰۰	نهضت سوادآموزی	۳۰۰۸۷۰۷۰۸	۳۰۵۲۸۰۲۰۰	۱۴/۲۶	۱۴۰۰۰	۳۵۰۵۰۰	۱۵۳/۵۷	۲۹۰۲۰۰	۱۷۰۷۸۴	-۳۹/۰۹	۳۰۱۳۰۹۰۸	۳۰۵۸۱۰۴۸۴
۲۸۴۰۰۰	شرکت سهامی کانون پرورش فکری کودکان و نوجوانان	۱۰۴۲۰۰۰۰	۱۰۵۸۱۰۰۰۰	۱۱/۳۳	۰	۰	۰	۵۴۰۹۳۳	۵۰۰۰۰۰	-۸/۹۸	۱۰۴۷۴۰۹۳۳	۱۰۶۳۱۰۰۰۰
	جمع	۲۵۰۶۶۲۰۸۰۰	۳۴۰۰۸۵۰۸۰۰	۳۲/۸۲	۲۰۰۷۹۰۰۰۰	۶۰۴۶۲۰۴۰۰	۲۱۰/۸۴	۱۱۰۸۱۰۶۸۵	۷۰۷۲۷۰۵۱۳	-۳۴/۵۷	۳۹۰۵۳۸۰۴۸۵	۴۸۰۲۷۵۰۷۱۳

- در لایحه ۱۳۹۷، اعتبارات ملی در ۹ ردیف جداگانه منظور شده است. همچنین در این جدول اندکی تغییر و جابجایی در ردیف‌های دستگاه‌ها نیز مشاهده می‌شود. مقایسه این موارد نکات مهمی را نمایان می‌سازد.
- اعتبار ردیف یارانه مسکن فرهنگیان در قانون ۱۳۹۶ (با کد ۷-۱۲۷۵۰۰)، ۳۰۰ میلیارد ریال بوده است که در لایحه ۱۳۹۷، ذیل اعتبارات وزارت آموزش و پرورش (۱-۱۲۷۵۰۰) ادغام شده است. از این رو اعتبار یارانه مسکن فرهنگیان به جمع اعتبارات مصوب ۱۳۹۶ آموزش و پرورش اضافه شده است.
 - اعتبار مصوب ۱۳۹۶ ردیف (۹-۱۲۷۵۰۰) با عنوان کمک به صندوق ذخیره فرهنگیان در جدول ۷-۲ لایحه ۱،۰۰۰ میلیارد ریال است، اما در جدول ۷ لایحه برای این ردیف ۸۵۰ میلیارد ریال قید شده است. در جدول فوق رقم جدول ۷-۲ (۱۰۰۰ میلیارد ریال) منظور شده است.
 - جمع اعتبارات هزینه‌ای مصوب ۱۳۹۶ ردیف ۱۲۷۵۰۰ (وزارت آموزش و پرورش) در لایحه ۱۳۹۷، ۱۵،۶۲۰ میلیارد ریال درج شده است. با اضافه نمودن دو رقم ۱۵۰ میلیارد ریال (تفاضل رقم اعتبار صندوق ذخیره فرهنگیان در دو جدول ۷ و ۷-۲) و ۳۰۰ میلیارد ریال مربوط به یارانه مسکن فرهنگیان، جمعاً مبلغ ۴۵۰ میلیارد ریال می‌شود که با اضافه شدن این رقم به مصوب ۱۳۹۶ درج شده در لایحه، نهایتاً مبلغ ۱۶،۰۷۰ میلیارد ریال حاصل می‌شود.
 - ردیف ۶-۱۲۷۵۰۰ با عنوان «وزارت آموزش و پرورش _ سازمان مدارس غیردولتی و توسعه مشارکت‌های مردمی» در قانون ۱۳۹۶ ذیل وزارت آموزش و پرورش (ردیف ۱۲۷۵۰۰) قرار داشته، که در لایحه ۱۳۹۷ با کد ۱۲۷۵۱۲ و عنوان «سازمان مدارس غیردولتی و مرکز توسعه مشارکت‌های مردمی» در یک ردیف مستقل قرار گرفته است.
 - ردیف (۳-۱۲۷۵۰۰) در قانون ۱۳۹۶ با عنوان «وزارت آموزش و پرورش- ادارات کل آموزش و پرورش استان‌ها» در لایحه ۱۳۹۷ از ذیل ردیف (۱۲۷۵۰۰) منفک شده و در جدول ۱۰-۲ به صورت استانی و به تفکیک استان‌ها آمده است.
 - اعتبارات وزارت آموزش و پرورش (بخش ستادی) با ۶۰/۶۹ درصد افزایش نسبت به سال گذشته، رقم رشد قابل ملاحظه‌ای در این حوزه نشان می‌دهد. براساس بند «ب» تبصره «۹» متن ماده واحده از ابتدای سال ۱۳۹۷ کلیه درآمدهای ادارات کل آموزش و پرورش استان‌ها اختصاصی می‌شود و به نظر می‌رسد بر همین اساس ترکیب تقسیم درآمد اختصاصی به استانی و ملی در لایحه ۱۳۹۷ نسبت به آنچه در قانون ۱۳۹۶ بوده تغییر کرده است.
 - برنامه‌های طرح جامع حمایت و ارتقای پوشش تحصیلی مناطق محروم، خرید خدمات آموزشی در مناطق کمتربرخوردار و کیفیت‌بخشی به فعالیتهای آموزشی و پرورشی و توسعه عدالت آموزشی به ترتیب با ۱۲۰/۱۸، ۳۷/۶۷ و ۲۷/۹۹ درصد افزایش اعتبار داشته‌اند که بالاترین میزان‌های افزایش در جدول فوق را نشان می‌دهد.

- اعتبارات سازمان توسعه و نوسازی مدارس به میزان ۳۳/۵۳ درصد کاهش یافته، که این امر دو معنا می‌تواند داشته باشد. در صورتی که خوش‌بینانه به موضوع بنگریم، چنین است که در بخش توسعه زیرساخت‌های آموزشی یا تجهیز و بازسازی مدارس وضع مطلوبی پیدا کرده‌ایم و لذا از هزینه‌های آموزش و پرورش در این بخش به دلیل مطلوب شدن وضعیت در این حوزه، کاسته شده است. اما از نگاه دیگر می‌توان چنین انگاشت که دولت نسبت به توسعه و تجهیز و بازسازی مدارس توجه کمتری داشته است.

- کاهش ۸/۰۸ درصدی دانشگاه شهید رجایی نکته قابل تأمل در اعتبارات آموزش و پرورش است. علی‌رغم تکلیفی که قانون برنامه ششم هم تعیین کرده است، یکی از منابع تأمین نیروی انسانی آموزش و پرورش است که انتظار می‌رفت این نهاد تقویت شود. البته باید اشاره کرد که اعتبارات دانشگاه فرهنگیان با رشد ۱۳/۳۹ درصدی مواجه بوده است.

- نهضت سوادآموزی نیز معادل ۱۴/۳۹ افزایش اعتبار داشته است. در جای خود به این موضوع خواهیم پرداخت.

- اعتبارات اختصاصی دستگاه‌های اجرایی ملی آموزش و پرورش در لایحه نسبت به قانون به میزان ۲۱۰/۸۴ درصد افزایش یافته است. برای نمونه اعتبارات اختصاصی ردیف وزارت آموزش و پرورش (۱-۱۲۷۵۰۰) از ۳۶۰ میلیارد ریال در سال ۱۳۹۶ به ۴,۴۱۰ میلیارد ریال معادل ۱۱۲۵ درصد افزایش یافته است. بخشی از این افزایش را می‌توان ناشی از بند «ب» تبصره «۹» متن ماده واحده در خصوص اختصاصی شدن درآمدهای ادارات کل آموزش و پرورش استان‌ها و در نتیجه تغییر رفتار در نظام بودجه‌ریزی در لایحه ۱۳۹۷ دانست. به طوری که بخشی از این درآمدهای اختصاصی که پیش از این جزء درآمدهای اختصاصی استانی بود، در لایحه ذیل درآمدهای اختصاصی ملی قرار گرفته است.

جدول ۷. اعتبارات ملی فصول ذیل امور آموزش و پژوهش

کد	عنوان	لایحه ۱۳۹۷	سهم هر فصل از امور آموزش و پژوهش
۱۸۰۰۰۰۰۰۰	امور آموزش و پژوهش	۲۷۸.۹۰۹.۵۱۲	لایحه ۱۳۹۷
۱۸۰۱۰۰۰۰۰	فصل آموزش و پرورش عمومی	۳۵.۰۲۳.۲۶۹	۱۲/۵۶
۱۸۰۲۰۰۰۰۰	فصل آموزش فنی و حرفه‌ای و مهارت‌آموزی	۲۷.۳۱۸.۱۳۷	۹/۷۹
۱۸۰۳۰۰۰۰۰	فصل آموزش عالی	۱۶۸.۶۶۳.۸۱۹	۶۰/۴۷
۱۸۰۴۰۰۰۰۰	فصل پژوهش‌های پایه	۱۳.۱۷۵.۱۱۹	۴/۷۲
۱۸۰۵۰۰۰۰۰	فصل پژوهش‌های توسعه‌ای	۳۲.۲۱۰.۵۶۳	۱۱/۵۵
۱۸۰۶۰۰۰۰۰	فصل تحقیق و توسعه در امور آموزش و پژوهش	۲.۵۱۸.۶۰۵	۰/۹۰

جدول بالا نشان می‌دهد که فصل آموزش و پرورش عمومی سهمی به میزان ۱۲/۵۶ درصد از کل اعتبارات امور آموزش و پژوهش را به خود اختصاص می‌دهد. این در حالی است که آموزش عالی با ۶۰/۴۷ درصد بیشترین حجم از امور آموزش و پژوهش را در لایحه ۱۳۹۷ به خود اختصاص داده است. اعتبارات آموزش و پرورش استانی در لایحه ۱۳۹۷ از اعتبارات ملی منفک شده و در جمع امور آموزش و پژوهش منظور نشده است. این در حالی است که این اعتبارات در قانون ۱۳۹۶ ذیل امور ده‌گانه (امور آموزش و پژوهش) محاسبه می‌شدند. بنابراین در اینجا نمی‌توان به مقایسه اعتبارات امور و فصول لایحه ۱۳۹۷ و قانون ۱۳۹۶ پرداخت.

بررسی اعتبارات ملی برنامه‌های آموزش و پرورش

همان‌گونه که پیشتر درباره تغییر ساختار لایحه ۱۳۹۷ توضیح داده شد، در پیوست ۴ لایحه ۱۳۹۷، اعتبارات دستگاه‌های اجرایی ملی برحسب برنامه و فعالیت، در دو بخش اول و دوم و به تفکیک برحسب «بهای تمام‌شده» و «هزینه واحد» درج شده است. به این ترتیب بخشی از برنامه‌های آموزش و پرورش - تعداد ۳۰ برنامه - با محاسبه بهای تمام‌شده و بخش دیگر - تعداد ۴۴ برنامه - برپایه هزینه واحد منعکس شده است. چند نکته قابل ذکر درباره فهرست برنامه‌های آموزش و پرورش وجود دارد:

- در میان ۷۷ برنامه‌ای که در این بخش فهرست شده است، همچنان برنامه پژوهش‌های کاربردی به مقدار قابل توجهی ذیل دستگاه‌های مختلف پیش‌بینی شده است. وزارت آموزش و پرورش - دبیرخانه شورای عالی آموزش و پرورش - سازمان مدارس غیردولتی و مرکز توسعه مشارکت‌های مردمی - سازمان آموزش و پرورش استثنایی - نهضت سوادآموزی - پژوهشگاه مطالعات آموزش و پرورش دستگاه‌هایی هستند که هر یک اعتبار تعداد قابل توجهی از پروژه‌های مطالعاتی را برای خود پیش‌بینی کرده‌اند. نهادهای موازی مطالعاتی و پژوهشی درون آموزش و پرورش ایجاد شده است. پرسش این است که برای نمونه اثربخشی نهضت سوادآموزی در حوزه فعالیت‌های تحقیقاتی چه میزان است؟ یادآوری می‌نماید که تعامل با نهادهای فوق‌الذکر نمایان ساخته است که مطالعات کاربردی و قابل استفاده و مفیدی در آنها صورت نگرفته است. حال آنکه همه‌ساله اعتبارات پژوهشی مفصلی پیش‌بینی می‌شود.

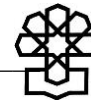
- نکته مهم دیگر در برنامه‌های سازمان نهضت سوادآموزی قابل تأمل است. این سازمان در «سند ریشه‌کنی بیسوادی» که در سال ۱۳۹۳ منتشر کرده است، در صفحه ۵۹ این سند و در جدول اهداف کمی و اعتبارات مورد نیاز ارقامی را درج کرده که با پیش‌بینی‌های لایحه جور در نمی‌آید.

در سند پیش‌گفته اهداف کمی سازمان نهضت سوادآموزی در بخش پوشش سوادآموزان برای سال ۱۳۹۶، تعداد ۳۹۸۷۲۲ نفر سوادآموز پیش‌بینی نموده در حالی که در بودجه ۱۳۹۶ برای سوادآموزی ۴۵۰۰۰۰ سوادآموز اعتبار دریافت کرده است. یعنی بیش از برآوردهای خود. در آن سند، نهضت

سوادآموزی، سوادآموزان باقی‌مانده برای سال ۱۳۹۷ را صفر اعلام کرده و از این رو اعتبارات مربوط به برنامه سوادآموزی را نیز صفر اعلام کرده است. به عبارت دیگر بنا به برآوردهای سازمان، تا سال ۱۳۹۷ قرار بود بیسوادی ریشه‌کن شود، در حالی که در لایحه ۱۳۹۷ همچنان برای تعداد ۴۷۴۸۷۰ سوادآموز پیش‌بینی اعتبار شده است. این ناهماهنگی و تشتت در برنامه‌ها و ناتوانی در تحقق اهداف اعلام شده از سوی سازمان نهضت سوادآموزی که حتی به چارچوب‌های تعریف شده خود عمل نکرده است، جای سؤال دارد. پرسش این است که برای برنامه‌های سوادآموزی تا چه سال‌هایی قرار است در بودجه‌های سنواتی اعتبار اختصاص داده شود؟

- ذیل برنامه «پیشگیری از آسیب‌های اجتماعی دانش‌آموزان» (۱۸۰۱۰۱۸۰۰۰) در سال ۱۳۹۶، تعداد ۲۴۶۶۲۸۸ نفر و در لایحه ۱۳۹۷، تعداد ۲۶۵۰۰۰۰ نفر در نظر گرفته شده است. به این منظور در سال ۱۳۹۶ اعتباری به میزان ۶۰ میلیارد ریال در نظر گرفته شده بود و در لایحه ۱۳۹۷ اعتباری معادل ۴۷۲/۵ میلیارد ریال پیش‌بینی شده است. در واقع تعداد تحت پوشش ۷/۴ درصد افزایش یافته، ولی میزان اعتبارات ۶۸۷/۶ درصد افزایش نشان می‌دهد. در سه فعالیت ذیل این برنامه هم تغییری حاصل نشده است.

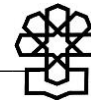
حال پرسش این است که آیا ارزیابی درستی از اقدامات سال ۱۳۹۶ صورت گرفته است؟ ماهیت این افزایش اعتبار چیست؟ در حالی که تعداد دانش‌آموزان تحت پوشش تفاوت زیادی نکرده است علت افزایش قابل توجه اعتبارات چیست؟ چه نوع خدماتی قرار است به این افراد داده شود؟ علت گران شدن این خدمات چیست؟

جدول ۸. برآورد اعتبارات ردیف‌های متفرقه مربوط به آموزش و پرورش در بودجه کل کشور
(مقایسه اعتبارات قانون سال ۱۳۹۶ و لایحه سال ۱۳۹۷)

درصد تغییرات	لایحه بودجه سال ۱۳۹۷				قانون بودجه سال ۱۳۹۶			
	اعتبارات (میلیون ریال)		موضوع	کد دستگاه کد برنامه عمرانی	اعتبارات (میلیون ریال)		موضوع	ردیف
	تملك دارایی	هزینه‌ای			تملك دارایی	هزینه‌ای		
۰	۰	۲,۰۰۰,۰۰۰	پارانه شیر مدارس	۵۲۰۰۰۰-۷	۰	۲۰۰۰۰۰۰	پارانه شیر مدارس	۵۲۰۰۰۰-۱۱
-۴	۷۲۰۰۰۰ انتقال یافته	۰	سازمان نوسازی، توسعه و تجهیز مدارس- اعتبار موضوع تبصره «۳» ماده (۳۸) قانون مالیات بر ارزش افزوده	۱۲۷۶۰۰ ۱۸۰۱۰۱۵۰۰۰	۷۵۰۰۰۰	۰	سازمان نوسازی، توسعه و تجهیز مدارس- اعتبار موضوع تبصره «۳» ماده (۳۸) قانون مالیات بر ارزش افزوده	۵۲۰۰۰۰-۴۴
-۱۶/۹	۱۳۷۵۰۰ انتقال یافته	-	اعتبارات موضوع ماده (۷۳) قانون برنامه ششم توسعه به نسبت ۵۰ درصد سهم وزارت بهداشت درمان و آموزش پزشکی، ۳۰ درصد سهم وزارت ورزش و جوانان و ۲۰ درصد سهم وزارت آموزش و پرورش	۱۲۷۶۰۰ ۱۷۰۲۰۰۵۰۰۰	۱۶۵۶۰۰	۰	اعتبارات موضوع ماده (۷۳) قانون برنامه ششم توسعه به نسبت ۵۰ درصد سهم وزارت بهداشت درمان و آموزش پزشکی، ۳۰ درصد سهم وزارت ورزش و جوانان و ۲۰ درصد سهم وزارت آموزش و پرورش	۱۲۷۶۰۰ ۱۷۰۲۰۰۵۰۰۰
۴/۹۹	۰	۲۱۲۵۰۰ انتقال یافته	اعتبارات موضوع ماده (۷۳) قانون برنامه ششم توسعه به نسبت ۵۰ درصد سهم وزارت بهداشت درمان و آموزش پزشکی، ۳۰ درصد سهم وزارت ورزش و جوانان و ۲۰ درصد سهم وزارت آموزش و پرورش	۱۲۷۵۸۹ -	۰	۲۰۲۴۰۰	اعتبارات موضوع ماده (۷۳) قانون برنامه ششم توسعه به نسبت ۵۰ درصد سهم وزارت بهداشت درمان و آموزش پزشکی، ۳۰ درصد سهم وزارت ورزش و جوانان و ۲۰ درصد سهم وزارت آموزش و پرورش	۱۲۷۵۸۹ -
۰	۰	۱۵۰۰۰ انتقال یافته	توسعه فرهنگ کتابخوانی- موضوع بند «ث» ماده (۹۲) قانون برنامه ششم توسعه دستگاه اجرایی، شرکت سهامی کانون پرورش فکری کودکان و نوجوانان	۲۸۴۰۰۰ -	۰	۰	توسعه فرهنگ کتابخوانی- موضوع بند «ث» ماده (۹۲) قانون برنامه ششم توسعه	۲۸۴۰۰۰
۰	-	-	-	-	۱	۰	سازمان نوسازی، توسعه و تجهیز مدارس کشور - اعتبارات موضوع بند «ب» ماده (۶۵) قانون الحاق موادی به قانون تنظیم بخشی از مقررات مالی دولت (۲)	۵۳۰۰۰۰-۱۴۱

درصد تغییرات	لایحه بودجه سال ۱۳۹۷				قانون بودجه سال ۱۳۹۶			
	اعتبارات (میلیون ریال)		موضوع	کد دستگاه کد برنامه عمرانی	اعتبارات (میلیون ریال)		موضوع	ردیف
	تملك دارایی	هزینه‌ای			تملك دارایی	هزینه‌ای		
۹/۶۹	۳۷۳۱۰۰۰ (۴۴۷۷۲۰ سهم آپ)	۳۷۳۰۰۰۰ (۴۴۷۶۰۰ سهم آپ)	اعتبارات موضوع ۰/۲۷ درصد از ۹ درصد تعرفه مالیات بر ارزش افزوده، ۸۵ درصد سهم وزارت ورزش و جوانان، ۱۵ درصد سهم وزارت آموزش و پرورش، ۲۰ درصد از کل، سهم جوانان و اشتغال	- ۵۳۰۰۰۰۳۱	۳۲۴۳۱۵۰ کل (۳۸۳۷۷۸ سهم آپ)	۳۶۰۳۵۰۰ کل (۴۳۲۴۲۰ سهم آپ)	اعتبارات موضوع (۰/۲۷) از ۹ درصد تعرفه مالیات بر ارزش افزوده، ۸۵ درصد سهم وزارت ورزش و جوانان، ۱۵ درصد سهم وزارت آموزش و پرورش، ۲۰ درصد از کل، سهم جوانان و اشتغال.	۱۵۴-۵۳۰۰۰۰
.	-	-	-	-	.	۲۸۷۱۰۰۰۰	اعتبارات موضوع کمک به سرانه مجتمع‌های آموزش و پرورش (۱۵۰۰ میلیارد ریال) کمک به سرانه مدارس روستا مرکزی (۱۵۰۰ میلیارد ریال) و پرداخت بخشی از پاداش بازنشستگان سال‌های قبل آموزش و پرورش (۲۵۷۱۰ میلیارد ریال)	۱۵۵-۵۳۰۰۰۰
۲۱/۶	.	۱۴۶۰۰ انتقال یافته	پاداش معوق مناطق محروم فرهنگیان	۱۲۷۵۰۰ -	.	۱۲۰۰۰	پاداش معوق مناطق محروم فرهنگیان	۴۹-۵۵۰۰۰۰
-۵۲/۳۸	۲۵۰۰۰۰ انتقال یافته	.	سازمان نوسازی، توسعه و تجهیز مدارس کشور- ایجاد فضاهای آموزشی در استان سیستان و بلوچستان	۱۲۷۶۰۰ ۱۸۰۱۰۱۵۰۰۰	۵۲۵۰۰۰	.	سازمان نوسازی، توسعه و تجهیز مدارس کشور- ایجاد فضاهای آموزشی در استان سیستان و بلوچستان	۷۸-۵۵۰۰۰۰
.	.	.	سازمان نوسازی، توسعه و تجهیز مدارس کشور- کمک به تأمین تجهیزات کلاسی مدارس مناطق محروم	۱۲۷۶۰۰ -	۲۲۵۰۰۰	.	سازمان نوسازی، توسعه و تجهیز مدارس کشور- کمک به تأمین تجهیزات کلاسی مدارس مناطق محروم	۸۷-۵۵۰۰۰۰
-۳۷	.	۶۳۰۰۰۰ انتقال یافته	صندوق ذخیره فرهنگیان- جهت تأمین سهم دولت	۱۲۷۵۴۱ -	.	۱۰۰۰۰۰۰	صندوق ذخیره فرهنگیان- جهت تأمین سهم دولت	۱۲۶-۵۵۰۰۰۰
-	-	-	-	-	.	۲۱۰۰۰۰	بسیج دانش‌آموزی (موضوع جزء «۳» ردیف ۵۴۰۰۰۰)	۲۴-جدول ۱۷
-	-	-	-	-	.	۴۵۴۵۰۰	پرداخت مطالبات صندوق ذخیره فرهنگیان (توزیع اعتبارات موضوع واگذاری سهام و سهم‌الشرکه دولت)	جدول شماره ۱۸ ردیف ۹

درصد تغییرات	لابحه بودجه سال ۱۳۹۷				قانون بودجه سال ۱۳۹۶			
	اعتبارات (میلیون ریال)		موضوع	کد دستگاه کد برنامه عمرانی	اعتبارات (میلیون ریال)		موضوع	ردیف
	تملك دارایی	هزینه‌ای			تملك دارایی	هزینه‌ای		
	۰	۱۴۲۰۰۰۰	اعتبارات موضوع اجاره ساختمان‌ها و اراضی دولتی (از جمله امکانات، اماکن و فضاهای آموزشی، فرهنگی، هنری و ورزشی کلیه دستگاه‌های اجرایی)	۵۳۰۰۰۰۱۴ —	-	-	-	-
	۱	۰	سازمان نوسازی، توسعه و تجهیز مدارس کشور - اعتبارات موضوع بند «ب» ماده (۶۵) قانون الحاق موادی به قانون تنظیم بخشی از مقررات مالی دولت	۵۳۰۰۰۰۲۸ —	-	-	-	-
	۰	۳۵۲۰۰۰۰۰	تسویه مطالبات موضوع پاداش پایان خدمت بازنشستگان وزارت آموزش و پرورش	۵۳۰۰۰۰۴۶ —	-	-	-	-
		۷۰۰۰۰۰	پرداخت مطالبات صندوق ذخیره فرهنگیان	جدول شماره ۱۸ ردیف ۹	-	-	-	-
-	۱,۹۷۹,۶۰۰		جمع اعتبارات ردیف‌های متفرقه انتقال یافته		۲,۸۸۰,۰۰۰	جمع اعتبارات ردیف‌های متفرقه انتقال یافته		
-	۴۶,۷۸۱,۰۰۰		جمع اعتبارات ردیف‌های متفرقه انتقال نیافته		۳۱,۲۹۰,۶۹۸	جمع اعتبارات ردیف‌های متفرقه انتقال نیافته		
۴۲/۶۹	۴۸,۷۶۰,۶۰۰		جمع کل اعتبارات متفرقه		۳۴,۱۷۰,۶۹۸	جمع کل اعتبارات متفرقه		

نکات ذیل در مورد اعتبارات متفرقه قابل تأمل اند:

- اعتبار ردیف ۷-۵۲۰۰۰۰ با موضوع شیر مدارس نسبت به سال گذشته رشدی نداشته و این رقم البته از سال ۱۳۹۵ تاکنون ثابت مانده است. با توجه به اهمیت شیر در سبد غذایی دانش‌آموزان و نقش آن در سلامتی کودکان و نوجوانان در سن رشد از یک‌طرف و میانگین نرخ تورم در طی این سال‌ها می‌توان گفت که عدم افزایش اعتبار این موضوع منطقی به نظر نمی‌رسد.
- جمع اعتبارات متفرقه انتقال یافته در لایحه ۱,۹۸۰ میلیارد ریال است و بخش انتقال نیافته نیز معادل ۴۶,۷۸۱ میلیارد ریال است.
- جمع کل اعتبارات ردیف‌های متفرقه در لایحه ۴۸,۷۶۱ میلیارد ریال است که نسبت به سال گذشته ۴۲/۶۹ درصد رشد نشان می‌دهد.
- در میان اعتبارات متفرقه انتقال یافته، پاداش معوق مناطق محروم فرهنگیان، با ۲۱/۶ درصد تغییر نسبت به سال گذشته بیشترین افزایش را داشته است.
- در میان اعتبارات متفرقه انتقال یافته، اعتبارات سازمان نوسازی توسعه و تجهیز مدارس کشور - ایجاد فضاهای آموزشی در استان سیستان و بلوچستان، به میزان ۵۲/۳۸ درصد کاهش نشان می‌دهد.
- در لایحه ۱۳۹۷ موارد پرداخت مطالبات صندوق ذخیره فرهنگیان - تسویه مطالبات موضوع پاداش پایان خدمت بازنشستگان وزارت آموزش و پرورش - اعتبارات موضوع بند «ب» ماده (۶۵) قانون الحاق و موضوع اجاره ساختمان‌ها و اراضی دولتی با عنوان اعتبارات انتقال نیافته اضافه شده‌اند. اعتباری برای ردیف سازمان نوسازی و توسعه و تجهیز مدارس کشور - کمک به تأمین تجهیزات کلاسی مدارس مناطق محروم در نظر گرفته نشده است.

جمع‌بندی

- اگرچه تفکیک اعتبارات استانی آموزش و پرورش از اعتبارات ملی گامی در جهت شفاف‌سازی بودجه وزارتخانه می‌باشد، اما باید توجه داشته باشیم که برخلاف سال‌های گذشته بودجه آموزش و پرورش استانی در لایحه ۱۳۹۷ فقط به صورت سرجمع و به تفکیک استان‌ها آمده است. بی‌آنکه برنامه‌ها و فعالیت‌های ذیل این اعتبارات مشخص باشد. در نتیجه امکان تحلیل برنامه‌ها در سطح استان وجود ندارد.
- براساس بند «ه» تبصره «۹» به وزارت آموزش و پرورش اجازه داده می‌شود که بخشی از فضاهای آموزشی خود را تغییر کاربری دهد. آنچه در سال گذشته در این موضوع رخ داده و انتظار می‌رود با تصویب این تبصره نیز روند آن ادامه یابد، این است که بخشی از فضاهای آموزشی که دارای موقعیتی تجاری هستند تغییر کاربری داده می‌شوند و به صورت اجاره به بخش خصوصی واگذار می‌شوند.
- این امر از چند جهت قابل بررسی است: یکی اینکه با تغییر کاربری بخشی از فضای آموزشی، از مساحت

فضا کاسته شده و این امر باعث می‌شود فضای آموزشی برای دانش‌آموزان تنگ‌تر شود. علاوه بر آن، تغییر کاربری بخشی از فضای آموزشی، در کارکرد آموزشی و فرهنگی این اماکن و فضاها اختلال ایجاد می‌کند. دیگر آنکه با توجه به منظور کردن درآمد حاصل از اجاره اماکن و فضاها به‌عنوان درآمد اختصاصی، تصویب این تبصره می‌تواند انگیزه بیشتری برای وزارت آموزش و پرورش به‌ویژه ادارات آموزش و پرورش استان‌ها برای تغییر کاربری فضاهای آموزشی، تربیتی و ورزشی ایجاد کند.

مهمتر از همه آنکه این تبصره با مفاد بند «الف» ماده (۲۵) و بند «الف» ماده (۲۸) قانون برنامه ششم توسعه مغایرت دارد، زیرا براساس این دو ماده واگذاری مدارس دولتی در طول اجرای برنامه ممنوع است.

- اعتبارات هزینه‌ای دستگاه‌های اجرایی ملی وزارت آموزش و پرورش در لایحه ۱۳۹۷ نسبت به قانون ۱۳۹۶ به میزان ۳۲/۸۲ درصد افزایش یافته است. این افزایش اعتبارات در کنار افزایش نسبت کارکنان غیرآموزشی به آموزشی وزارت آموزش و پرورش می‌تواند بیانگر آن باشد که حجم و هزینه‌های بخش‌های غیرآموزشی این وزارتخانه در حال افزایش و ساختار در حال فربه شدن است. این درحالی است که براساس ماده (۲۸) قانون برنامه ششم باید در طول برنامه و در راستای اصلاح نظام اداری، حجم، اندازه و ساختار مجموع دستگاه‌های اجرایی حداقل به میزان (۱۵٪) کاهش یابد.

- اعتبارات دستگاه‌های ملی وزارت آموزش و پرورش در لایحه ۱۳۹۷ نسبت به قانون ۱۳۹۶ رشد ۲۲/۰۹ درصدی داشته است. درحالی که این رشد در آموزش و پرورش استان‌ها که حوزه صف این وزارتخانه را تشکیل داده و مسئولیت اجرایی برنامه‌ها و البته حجم عمده نیروی انسانی در آن می‌باشد تنها به میزان ۱۴/۱۳ است. از این رو می‌توان گفت که دستگاه‌های ملی آموزش و پرورش بسیار گران‌اداره می‌شوند.
- اعتبارات آموزش و پرورش استان‌ها در لایحه نسبت به قانون همان‌طور که پیش از این گفته شد به میزان ۱۴/۱۳ درصد افزایش یافته است. ۹۸/۷ درصد از اعتبارات آموزش و پرورش استان‌ها مربوط به اعتبارات هزینه‌ای می‌باشد. بنابراین با توجه به عدم پیش‌بینی اعتبار لازم برای اجرای طرح رتبه‌بندی و نیز دیگر هزینه‌های پیش‌بینی نشده همچون افزایش‌های حقوق و مزایای ناشی از ارتقای رتبه و طبقه شغلی، اضافه‌کاری‌ها، مطالبات حق‌التدریسی و حق‌الزحمه امتحانات می‌توان گفت آموزش و پرورش استان‌ها در سال ۱۳۹۷ با کسری اعتبارات مواجه خواهد شد و این امر می‌تواند کیفیت آموزشی مدارس را پایین آورد. افزایش همواره عملکرد اعتبارات آموزش و پرورش نسبت به اعتبارات مصوب آن در طی سال‌های گذشته نیز مؤید این امر می‌باشد و به‌نظر می‌رسد این کسری بودجه در آموزش و پرورش نهادینه شده است.

در صورتی که طرح رتبه‌بندی معلمان در سال ۱۳۹۷ به اجرا درآید، اعتبارات آموزش و پرورش استان‌ها حتی نمی‌تواند تکافوی پرداخت حقوق و مزایای معلمان باشد.

- اعتبارات اختصاصی دستگاه‌های اجرایی ملی آموزش و پرورش در لایحه نسبت به قانون به میزان ۲۱۰/۸۴ درصد افزایش یافته است. برای مثال اعتبارات اختصاصی ردیف وزارت آموزش و پرورش (۱-۱۲۷۵۰۰) از ۳۶۰ میلیارد ریال در سال ۱۳۹۶ به ۴,۴۱۰ میلیارد ریال معادل ۱۱۲۵ درصد

افزایش یافته است. بخشی از این افزایش را می‌توان ناشی از تغییر رفتار در نظام بودجه‌ریزی در لایحه ۱۳۹۷ دانست. به‌طوری که بخشی از این درآمدهای اختصاصی که پیش از این جزء درآمدهای اختصاصی استانی بود، در لایحه ذیل درآمدهای اختصاصی ملی قرار گرفته است.

پیشنهادها

- سهم وزارت آموزش و پرورش از اعتبارات موضوع ماده (۷۳) قانون برنامه ششم در لایحه ۱۳۹۷ به میزان ۳۵۰ میلیارد ریال است که حدود ۶۰ درصد آن یعنی (۲۱۲/۵) میلیارد ریال ذیل اعتبارات هزینه‌ای وزارت آموزش و پرورش - فعالیت‌های تربیت بدنی و ارتقای سلامت دانش‌آموزان قرار گرفته و (۱۳۷/۵) میلیارد ریال نیز ذیل اعتبارات تملک سرمایه‌ای به سازمان نوسازی و توسعه و تجهیز مدارس اختصاص یافته است. در این باره دو پیشنهاد ارائه می‌شود:

۱. با توجه به کمبود زیرساخت‌های ورزشی در مدارس و پایین بودن سرانه ورزشی دانش‌آموزی (۲۳ سانتیمتر) در مقایسه با سرانه کشوری این شاخص (۶۴ سانتیمتر)، پیشنهاد می‌شود آن میزان از درآمدهای این ماده که ذیل اعتبارات هزینه‌ای وزارت آموزش و پرورش قرار گرفته به اعتبارات تملک دارایی‌های سرمایه‌ای سازمان نوسازی انتقال یابد.

۲. براساس ماده (۷۳) قانون برنامه ششم و بند «ب» ماده (۶۹) قانون الحاق برخی مواد به قانون تنظیم بخشی از مقررات مالی دولت (۲) درآمدهای حاصله به‌منظور کاهش مصرف دخانیات و آموزش... و توسعه ورزش به‌خصوص ورزش همگانی در مدارس، در اختیار دستگاه‌های ذیربط قرار می‌گیرد، با توجه به این هدفگذاری و نیز کمبود زیرساخت‌های ورزشی و البته کاهش اعتبارات عمرانی وزارت آموزش و پرورش، پیشنهاد می‌شود برنامه‌ای عمرانی با موضوع توسعه زیرساخت‌های ورزشی، ذیل سازمان نوسازی و توسعه و تجهیز مدارس تعریف شود و منابع حاصله ذیل آن برنامه قرار گیرند. شایان ذکر است در لایحه ۱۳۹۷، برنامه عمرانی ویژه توسعه زیرساخت‌های ورزش مدارس، ذیل سازمان نوسازی تعریف نشده است.

- با توجه به مغایرت بند «ه» تبصره «۹» ماده‌واحد با مواد (۲۵) و (۲۸) قانون برنامه ششم درخصوص ممنوعیت واگذاری مدارس پیشنهاد به حذف این بند از تبصره «۹» داده می‌شود.

- موضوع بند «ث» ماده (۶۳) قانون برنامه ششم درخصوص اختصاص معادل ریالی سه میلیارد دلار در طول اجرای قانون برنامه به‌منظور افزایش ایمنی و مقاوم‌سازی مدارس و فضاهای پرورشی و ورزشی، وزارت آموزش و پرورش مورد غفلت قرار گرفته است. با توجه به تعداد بسیار بالای مدارس فرسوده و نیازمند بازسازی و مقاوم‌سازی این امر مورد توجه قرار گیرد.

- با توجه به اینکه سازمان پژوهش و برنامه‌ریزی آموزشی به‌لحاظ کارکردی یک نهاد تخصصی در درون آموزش و پرورش بوده و واجد ظرفیت‌های نهادی شده برای انجام فعالیت‌های تحقیقاتی است، می‌توان انتظار

داشت که نیازهای مطالعاتی و پژوهشی تمامی دستگاه‌های آموزش و پرورش را تأمین نماید. لذا به‌منظور انسجام‌بخشی و مدیریت بهینه منابع مالی، مطلوب است اعتبارات پژوهشی آموزش و پرورش با عنوان «پژوهش‌های کاربری» با کد ۱۸۰۶۰۰۱۰۰۰، تنها در این سازمان تمرکز یابد و سایر اعتباراتی که تحت این عنوان به زیرمجموعه‌های آموزش و پرورش همچون دبیرخانه شورای عالی آموزش و پرورش - سازمان آموزش و پرورش استثنایی - نهضت سوادآموزی - سازمان مدارس غیردولتی و مرکز توسعه مشارکت‌های مردمی - کیفیت‌بخشی به فعالیت‌های آموزشی و پرورشی و توسعه عدالت آموزشی (وزارت آموزش و پرورش)، اختصاص یافته است، حذف شوند و اعتبارات برنامه «پژوهش‌های کاربردی» حذف شده از دستگاه‌های فوق به جمع اعتبارات ردیف ۴-۱۲۷۵۰۰ با عنوان «طرح جامع حمایت و ارتقای پوشش تحصیلی مناطق محروم»، انتقال یابد.

- علی‌رغم تأکید لایحه ۱۳۹۷ بر عدم امکان‌پذیری کاهش اعتبارات استانی توسط سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی استان، پیشنهاد می‌شود اعتبارات هزینه‌ای استانی وزارت آموزش و پرورش به تفکیک فصول هفتگانه (مطابق جدول ۷-۱) مشخص شود.

منابع و مأخذ

۱. قانون بودجه سال ۱۳۹۶ کل کشور، تهران، سازمان برنامه و بودجه کشور، مرکز اسناد مدارک و انتشارات.
۲. لایحه بودجه سال ۱۳۹۷ کل کشور، تهران، سازمان برنامه و بودجه کشور، مرکز اسناد مدارک و انتشارات.
۳. قانون برنامه پنج‌ساله ششم توسعه اقتصادی و اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران (۱۴۰۰ - ۱۳۹۶)، معاونت قوانین مجلس شورای اسلامی، خردادماه ۱۳۹۶.
۴. قانون الحاق برخی مواد به قانون تنظیم بخشی از مقررات مالی دولت (۲) تصویب ۱۳۹۳/۱۲/۴ و تأیید شورای نگهبان.
۵. الزامات تصمیم‌گیری در لایحه بودجه سال ۱۳۹۷ کل کشور، کد موضوعی ۲۳۰، شماره مسلسل ۱۵۵۸۱، معاونت پژوهش‌های اقتصادی، مطالعات اقتصاد بخش عمومی، آذرماه ۱۳۹۶.
۶. بررسی لایحه بودجه سال ۱۳۹۶ کل کشور، بخش آموزش و پرورش، کد موضوعی ۲۱۰، شماره مسلسل ۱۵۲۲۱، معاونت پژوهش‌های اجتماعی و فرهنگی، دفتر مطالعات اجتماعی، آذرماه ۱۳۹۵.
۷. نگاهی به وضعیت اعتبارات وزارت آموزش و پرورش در لایحه بودجه سال ۱۳۹۷ کل کشور، وزارت آموزش و پرورش.
۸. سالنامه آماری وزارت آموزش و پرورش، سال تحصیلی ۱۳۹۵ - ۱۳۹۴، مرکز برنامه‌ریزی منابع انسانی و فناوری اطلاعات وزارت آموزش و پرورش.

مرکز پژوهش‌ها
مجلس شورای اسلامی

شماره مسلسل: ۱۵۶۴۵	شناسنامه گزارش
شماره چاپ: ۷۶۰ شماره ثبت: ۳۴۸	دوره دهم - سال دوم تاریخ چاپ: ۱۳۹۶/۹/۲۱
عنوان گزارش: بررسی لایحه بودجه سال ۱۳۹۷ کل کشور ۱۶. بخش آموزش و پرورش	
نام دفتر: مطالعات اجتماعی (گروه آموزش و پرورش) تهیه و تدوین کنندگان: موسی بیات، فرحناز حسام ناظران علمی: محمدرضا مالکی، ایروان مسعودی اصل، علی اخوان بهبهانی منتقاضی: کمیسیون آموزش و تحقیقات ویراستار تخصصی: _____ ویراستار ادبی: _____	
واژه‌های کلیدی: _____	
تاریخ انتشار: ۱۳۹۶/۱۰/۶	

